

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

N:r 9
Sept
1942.
Pris 50 öre

Sävsjö Sanatorium

PRIVATSANATORIUM FÖR LUNGSSJUKA.
(Beläget å Småländska höglandet)

Modern utrustning. Moderna kekvämligheter, varmt och kallt vatten. Särskilt toalettrum i de flesta rum.

Prospekt erhålles under adress Sävsjö.

Patienter emottagas även för kortare tids vård, t. ex. under väntetid till annat sanatorium eller för eftervård.

Avgifter Kr. 10:—16:50 pr dag.

Överläkare: Doktor Georg Idestrom, tel. Sävsjö 260.

EKENÄS BRUKS A/B

Rekommenderar sina tillverkningar av

Konstnärligt utförda prydnadsglas i en mångfald färger. Bättre och enklare servisglas. Flaskor och burkar för kemisk-tekniska industrin. Medicinglas.

Textade och otextade ståndkärl o. konservglas

STOCKHOLM	BORÅS	ENKÖPING
<p>Handöls täljstenskaminer Handöls Nya Täljstens- och Vattenkrafts A.-B. BIRGER JARLSGATAN 33, Stockholm Telefoner: 11 01 80 - 21 08 09 - 20 58 53</p>	<p>AHNVIKS PAPPERSHANDEL Påsfabrik — Pappersvaror i parti Telefoner: Kontoret Linjeväljare 122 39 Lager och exp. 135 44, 164 10. Lager av Omslagspapper - Papperspåsar - Skrivpapper - Papeterier - Bindgarn m. m. Trycksaker för handel och industri. BEGÄR OFFERT.</p>	<p>Populärt för sitt goda kaffe och sina läckra konditorivaror, är Grand Konditori Mottager beställningar, och bricker hembäras efter tillsägelse. Tel. 827</p>
<p>Medlemskap i statsunderstödd SJUKKASSA är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan undvara. Skydda Eder själv och Edra barn genom inträde i ortens erkända sjukkassa. Sedan Ni fyllt 40 år är det för sent! ÖSTRA SVERIGES ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA Drottninggatan 17 — STOCKHOLM Tel. 11 87 54</p>	<p>BORÅS EXPORTAFFÄR Köpare till Järn- o. Metallsrot samt Textilavfall Kråkeredsvägen 6 — Telefon 156 20 — BORÅS —</p>	<p>Enköpings Begravningsbyrå Tel. 106 Kyrkogatan 33 Tel. 106 (Nära Busstationen och Stora torget) Vår uppgift är att taktfullt och försynt ordna allt, som står i samband med begravningen. — Allt inom branschen till billigaste priser. — Ombesörjer svepningar även i Uppsala och landsorten — Vänd Eder därför vid behov med förtroende till oss. — BALSAMERING.</p>
<p>Fällbara Strykbräden ..... 4:25 Ärmstockare, klädda med stöd .... 1:35 Knivlådor 3 fack 0:75, 4 fack .... 1:15 Mattpiskare, fjäderstål ..... 0:50 Diskställ, trä ..... 1:65 Zinkbaljor, 37 liter ..... 7:50 100-tals andra artiklar billigt</p>	<p>Borås Fabriksnederlag DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA</p>	<p>A.-B. K. A. SCHILDS SÅGBLADSFABRIK ENKÖPING Tillverkning av: Bågfilblad, maskinsågblad, slitsågar o. metallfräsklingor av högsta kvalitet.</p>
<p>OSKARSONS LAGER Kungsgat. 70, Hornsgat. 3, STOCKHOLM</p>	<p>AXEL HEDLUNDS Måleriaffär Engelbrektslg. 7 - BORÅS - Tel. 132 42 INFORDRA KOSTNADSFÖRSLAG!</p>	<p>ESKILSTUNA HANSSON & SVENSSON — Byggnadsfirma — Svengrensg. 4, Eskilstuna. Tel. 21 15 Alla slags ny- och ombyggnadsarbeten samt reparationer utföras. INFORDRA KOSTNADSFÖRSLAG.</p>
<p>John W. Hemlins Mek. Verkstad Malmskillnadsgatan 34 B STOCKHOLM UTFÖR EXPERIMENT OCH ANDRA FINMEKANISKA ARBETEN</p>	<p>Aktiebolaget Marks J. Emanuelsson Dir. J. Emanuelsson BORÅS Manufakturere, Korta varor en gros</p>	<p>Bröderna LUNDIN & LINDBERG METALLVARUFABRIK Eskilstuna Telefon 13 64 Husgerådsvapor i koppar och aluminium. Presentartiklar i tenn.</p>
<p>BORLÄNGE</p>	<p>MEKANISKA VERKSTADEN AUTO Olofsholmsg. 16. Tel. 116 05, 124 02, 147 41 BIL- REPARATIONER BÄRNINGAR RESERVELAR</p>	<p>ESLÖV</p>
<p>EKIPERA hos Gerhard Söderberg BORLÄNGE</p>	<p>BETALD ANNONSPLOTS!</p>	<p>SAHLINS Konfektions A.-B. Damkappor, Pojk- & Flickkläder. Linjevälj.: 94 och 421 — ESLÖV</p>
<p>GYNNA ANNONSÖRERNA!</p>		

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

SEPT. 1942

Utkommer en
gång i månaden
5:te årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon 41 39 99 Postgiro 154420
Kocksgatan 15, Stockholm

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND.

BRÖDET

Folkhushållningsministern har i ett tal den 23 aug. i försiktiga ordalag ställt i utsikt en ökning av brödransonen för folk i tungt arbete, en ökning, som skulle bli möjlig om den lovande skörden utan missöden blir bärgad i ladorna. Samtidigt har förebadats en mindre höjning av kötttilldelningen under instundande höst och vinter, varvid den ökade ransonen skulle bestå av fläsk. Vidare har det omvitnats att den goda foderskörden under den förflutna sommaren i så hög grad stimulerat mjölkproduktionen att man varit betänkt på att utdela hela matfetsransonen för augusti i form av natursmör.

Allt detta är mycket glädjande. Man noterar med tillfredsställelse att vederbörande vid fördelningen av den ökade tillgången av brödsäd främst tänkt på dem, som ha tungt arbete att utföra och som därför äro i behov av ett större antal kalorier än andra, icke kroppsarande, människor. Jämsides med denna befolkningsgrupp finns emellertid en kategori människor, som vore i stort behov av en större brödranson än den nuvarande, nämligen de lungsjuka. På grund av sin sjukdom och sin ekonomiska ställning, vilken sällan medgiver större inköp av de dyrare, icke ransonerade livsmedlen, lida de lungsjuka svårt under krisen; ett förhållande, vilket som bekant är värt att observera icke endast ur humanitär utan även ur social och medicinsk synpunkt.

Vi ha otaliga gånger i denna tidskrift påpekat den stora risk för ökning av tuberkulosfrekvensen, undernäring av de lungsjuka och de tuberkuloshotade skulle medföra. F. n. är tillståndet kritiskt, särskilt för stadernas lungsjuka. Kötttransonen är, även med den extra fläsktilldelning, som kan komma lungsjuka till del, mycket begränsad, fisk finnes praktiskt taget inte att få, grönsakerna ligga i allmänhet i ett prisläge, som gör det omöjligt för en understödstagare att utdryga kosten med detta värdefulla födoämne i någon större utsträckning, potatisen har visserligen nu börjat förekomma till mera överkomliga priser men har ju t. ex. i Stockholm under försommaren (då gammal potatis

ej fanns att uppdriva) betingat fantasipriser, den standardiserade mjölken är sannerligen inte heller billig. Under sådana förhållanden vore en extratilldelning av bröd till lungsjuka väl motiverad.

Nu kan visserligen enligt Livsmedelskommissionens bestämmelser en person med aktiv tuberkulos efter intyg av läkare erhålla 350 gram gryn eller majsena extra per vecka. Men om den lungsjuke tillerkännes denna extratilldelning av gryn, måste han samtidigt avstå från antingen sin extraranson av fläsk eller extraranson av matfett. Ty enligt livsmedelskommissionens cirkulär får läkarintyget endast upptaga två varuslag! Och då vederbörande givetvis i första hand är beroende av smör och fläsk, blir bestämmelsen om den extra gryransonen utan betydelse.

Det kan i detta sammanhang erinras om den utredning, som företagits av ett flertal läkare och ekonomer i Stockholm, av vilken bl. a. framgår att den nuvarande tilldelningen av ransonerade livsmedel medger en vuxen person i genomsnitt 1,290 kalorier per dag medan det minsta behovet för vuxna är 3,000 kalorier per dag. De felande 1,710 kalorier, som inte täcks av ransonerade livsmedel, måste alltså köpas i form av de dyrare, oransonerade livsmedel. Vad detta innebär för en lungsjuk, som för sin försörjning är beroende av fattigvården och som kanske har högst 30 à 40 kr. i månaden i matpengar, behöver ju inte särskilt påpekas.

Då det nu synes som om landets resurser skulle medgiva en ökning även av de lungsjukas brödransoner och då en dylik åtgärd vore väl motiverad, är det att hoppas att man på ansvarigt håll tar saken under övervägande. Uppslaget skulle på ett enkelt sätt kunna förverkligas genom en justering av nu gällande bestämmelser angående extra tilldelning av ransonerade varor till lungsjuka, innebärande att person, lidande av aktiv tuberkulos, utom två av de varuslag, Livsmedelskommissionens tabell upptager, skulle kunna tilldelas även en viss mängd mjöl eller gryn per vecka.

J. S—n.

Sexualupplysning vid sanatorierna?

Riksförbundet för sexuell upplysning uttalar önskemål. — En ömtålig fråga, som dock ej anses aktuell av sanatorieläkarna. — "Den låga nativiteten visar att kunskapen är utbredd".

Vid en av Riksförbundet för sexuell upplysning anordnad studieledarkurs å Jakobsbergs folkhögskola i juli antogs bl. a. en resolution, vari uttalades önskvärdheten av sexualupplysning vid sanatorierna. Resolutionen var av följande lydelse:

Sanatorievistelsen medför som bekant ofta svårigheter av sexuell natur, som både patienter och läkare äro väl förtrogna med. Även vid hemkomsten möts den tuberkulöse vanligen av sådana svårigheter och då i samband med att läkaren avrätt henne eller honom att åtminstone inom den närmaste tiden sätta barn till världen. Vi anse, att dessa svårigheter i mycket hög grad skulle kunna lindras genom sexualupplysning för sanatoriernas klientel och vädja därför både till sjukhusens ledning och till patienterna att organisera sådana upplysningar.

Tidskriften Status har med anledning härav vänt sig till en rad sanatorie- och andra läkare, som kunde tänkas intressera sig för denna lika viktiga som ömtåliga fråga för att erfara vederbörandes synpunkt på densamma.

Ordföranden i Svenska Sanatorieläkareföreningen, överläkare E. Törnell, Borås, framhåller, att problemet har en både positiv och negativ sida. Något behov av ökad upplysning härvidlag föreligger emellertid icke, säger dr Törnell, då läkarna utöva den upplysningsverksamhet, som är av behovet påkallad.

Överläkare W. Mascher, Målilla: Frågan är givetvis av mycket ömtålig natur, men att ökad upplysning i dessa ting behövs, därom är inte tu tal. Dock önska vi läkare att den kommer till stånd redan i skolorna. På sanatorierna bedrivs den av läkaren från fall till fall. Önskvärt vore att upplysningsbyråer för sexuell upplysning funnes inte bara i Stockholm utan överallt i landet.

Överläkare Janne Leffler, Söderby sjukhus anser att frågan knappast kan vara aktuell för stockholms-sanatoriernas del. Dels vårdas där numera nästan uteslutande akuta fall, dels är nog stockholmarna tillräckligt upplysta förut! På annat sätt förhåller det sig möjligen med patienterna på landsortens sanatorier.

Överläkare E. Forsgren, Svenshögen: Den låga nativitet vi ha f. n. visar, att kunskapen i dessa frågor är tillräckligt utbredd. För lungsjuka kvinnor kan ju ett havandeskap innebära livsfara, men min erfarenhet är att aborter på grund härav höra till undantagsfallen numera. Denna fråga har blåsts upp till alltför stora proportioner och resolutionen utgör en obefogad kritik mot landets sanatorieläkare. För min del kan jag ej skriva under på densamma.

Doktor Gunnar Nycander, Stockholm: Behovet av dylik upplysning finns utan tvivel och därest en läkare anser att denna sak ligger utom ramen för hans verksamhet, beror detta på en brist i läkarutbildningen. Det är nog också ofta så, att läkarna tro att kunskapen på detta område är mera utbredd än den i verkligheten är.

Doktor Elsa-Brita Nordlund på Serafimerlasarettets nervpoliklinik framhåller, att det måste vara av betydelse att patienten har en sakkunnig person, en läkare, att

De lungsjuka i Norge interneras?

QUISLINGMETODER I KAMPEN MOT TBC.

Quislings tuberkulosinspektör, dr Brockmann, hotar enl. Sv. D. med att sända alla tuberkulösa till koncentrationsläger, och Quisling har påbjudit att hela det norska folket skall tuberkulosundersökas.

Alla sinnessjukhus norr om Tronhiem ha rekviderats för att lämna plats åt sårade från fronterna i Finland, och flera sjukhus och ålderdomshem ha under den senaste tiden beslagtagits samtidigt som de flesta sjukhus i södra Norge fått meddelande om att de måste vara beredda på evakuering med kort varsel. Även farliga sinnessjuka patienter måste vårdas i sina hem. De ännu icke beslagtagna sjukhusen arbeta under högtryck, samtidigt som sjukligheten bland den norska befolkningen är i raskt stigande.

Under de senaste månaderna har en hetsig debatt förts mellan norska tuberkulosspecialister och Quislings nyutnämnde tuberkulosinspektör, dr Brockmann. Diskussionens huvudpunkt är huruvida man skall ge patienterna en human behandling eller om helt enkelt alla tuberkulösa skola ställas utanför samhället därför att några få under ogynnsamma förhållanden kunna vara smittobärare. Ensam bland de norska läkarna förklarar dr Brockmann att den mest "rationella" behandlingsmetoden är att spärra in de tuberkulösa i därför lämpade läger, där de kunna leva isolerade från omvärlden. Efter tio år skulle, tror Brockmann, sjukdomen med denna metod ha utrotats i Norge. Norska läkare hävda att man i ett kultursamhälle inte har rätt att bortse från hänsynen till patienten och avråder kategoriskt från en dylik metod, vilken karaktäriseras som barbarisk.

Ukasen om att Norges hela befolkning skall tuberkulosundersökas har nyss utfärdats av Quisling. Man har sedan länge varit mycket ängslig för en kraftig ökning av tuberkulosen på grund av livsmedelsbristen och de utomordenligt dåliga hygieniska förhållanden under vilka man lever både i de krigshärjade distrikten och vid de stora byggnadsföretag, som igångsatts av ockupationsmyndigheterna. Farhågorna ha dess värre också visat sig befogade. Redan hösten 1940 planerade en av hälsoorganisationerna i Norge att tillsammans med medicinalväsendet lägga upp en tuberkulosmatrikel för att på så sätt spåra upp alla nyangripna och omedelbart skaffa dem behandling. Nasjonal Samling förbjöd detta trots att en del tyska representanter voro intresserade för saken. "Minister" Hægelin förklarade, att uppgörandet av en tuberkulosmatrikel var en ypperlig uppgift för hirden och för N. S. "hälsoråd". N. S. skulle förverkliga projektet.

diskutera dessa frågor med, en läkare som är förstående för de sexuella problem, som möter patienten under och efter sanatorievistelsen. Den psykologiska omramningen på ett sanatorium är ju dock av sådan natur att de sexuella problemen ofta träda i förgrunden liksom på alla anstalter o. d., där vistelsen blir mer eller mindre ett "dagdrivarliv". Framförallt borde patienterna upplysas om att ett celibat under sjukhusvistelsen inte — som många tro — är skadligt. Tvärtom kan det vara en karaktärsstärkande faktor att räkna med.

Studieverksamheten inför starten

En viktig uppgift för patient- och konvalescentföreningarna
— och ett verksamt led i Förbundets strävanden.

Vi står inför en ny studiesäsong. Det goda resultatet från förra verksamhetsåret sporrar oss till fortsatta friska tag. Och utnyttjar vi de erfarenheter, vi då vann, kan vi gott se fram mot ännu ett rekordår. Det skadar inte att sikta högt. Hoppfull fantasi i förening med verklig anspänning i det vardagliga arbetet bör borga för ett gott resultat.

Studieverksamheten utgör alldeles uppenbart ett effektivt led i vårt förbundsarbete. I stadgarna betecknas det stöd, som kan ges åt medlemmarnas bildningssträvanden, som ett av förbundets ändamål. Förnuftigt lagda studier kan i många fall räknas som en god hjälp, då det gäller fortbildning eller omskolning i arbetet. Kunskap är ofta även liktydigt med bättre ekonomiska resurser. Under alla förhållanden var redan våra tidiga förfäder medvetna om att "ej bättre börda man bär på vägen än kunskap mycken". Särskilt bör detta gälla studier, valda ur frivillig intressesynpunkt. Härom vittnar det förgrenade fria folkbildningsarbete, som numera vunnit allmänt erkännande. Detta tar direkt sikte på det praktiska livets krav, vare sig det gäller att inhämta påtagliga kunskaper eller att berika fritiden genom personlighetsfostrande samvaro. Båda dessa synpunkter bör kunna komma till sin rätt vid en studieverksamhet på sanatoriet eller inom konvalescentföreningen. Vi har här ett utmärkt tillfälle att ge innehåll åt den "ofrivilliga fritid", vi råkat ut för. Horisonten vidgas, och vi kommer för en stund ut ur den trånga cirkel, där vår egen kränka kroppshyddan bildar centrum.

Denna och en följande artikel vill söka ge några praktiska råd inför studiestarten. De är ämnade dels som en appell till de föreningar, som tidigare inte sysslats med studier, dels som några tips till redan arbetande studiekamrater. Det fria folkbildningsarbetet räknar det nämligen som en avgjord styrka att inte tvingas följa några fixerade normalstadgar. Varje studielag fögar verksamheten efter dess speciella krav och förutsättningar. Vilket inte hindrar att man kan och bör utnyttja varandras erfarenhet.

Lämpligen kan i det följande en åtskillnad göras mellan individuella studier och gruppstudier. Också de senare förutsätter givetvis en personlig insats. Möjligen skulle man i många fall kunna beteckna gruppstudierna som en inledning till fortsatt enskilt studiearbete. En ofta anlitad form av individuella studier är korrespondensundervisningen. Härvid står de olika instituten beredvilligt till tjänst med personliga råd. Vad som här kommer att framhållas avser i huvudsak det gemensamma studiet i grupper eller cirklar.

Som bakgrund kan i korta drag omnämnas en undersökning av bildningsintresset, som gjordes på Kolmårdssanatoriet vid förra studiesäsongens slut. Undersökningen skedde på studierådets föranstaltan och under fullt frivilliga former. Den omfattade samtliga 230 patienter vid en viss tidpunkt. 92 stycken eller 40 %, svarade på det frågeformulär, som sammanstälts och avsåg att ge en om än ofullständig översikt över dels tidigare kontakt med studieverksamhet dels önskemål inför framtiden, eventuellt personligt utformade planer i fortbildnings- eller omskolningsfrågan.

28 st. uppgav sig vid något tillfälle ha bedrivit enskilda korrespondensstudier. 16 st. höll vid undersökningstillfället på med sådana, medan inte mindre än 56 st. (alltså ungefär var fjärde patient av samtliga) förklarade sig vilja börja korrespondenskurs, i händelse detta inte blev alltför ekonomiskt betungande. 43 avsåg med dessa studier en fortbildning i sitt tidigare yrke, 10 st. siktade mot en omskolning till annat yrke och 3 st. tog studierna som en hobby. Bland mångfalden föreslagna ämnen för korrespondensstudier kan nämnas:

Manliga patienter: Byggnadsteori, maskinlära, radio- och elektroteknik, handelstekniska studier, jordbruksteori, bokföring, räkning, textning, engelska.

Kvinnliga patienter: bokföring, maskinskrivning, stenografi, fullständig handelskurs, räkning, textning och teckning, engelska.

Vad angår tidigare kontakt med gruppverksamhet hade 40 st. varit med i någon form av studiecirkel. 80 st. eller så gott som samtliga "deklaranter" var villiga att delta i studiecirklar på sanatoriet i händelse sådana komme till stånd under deras vistelse där. Bland de ämnen, som därvid nämndes på önskelistan, märkes främst räkning, bokföring, textning och teckning, svenska, engelska, välskrivning, stenografi, samt för kvinnliga tillskärningskurs (22 st.).

Trots den relativt ringa erfarenhet man har av korrespondensstudier före sanatorietiden, är man tydligen väl medveten om de stora möjligheter denna studieform erbjuder både enskilt och i cirkel. I allmänhet har också de tillfrågade haft bestämda planer beträffande val av kurs, så att denna kommit till direkt nytta antingen som fortbildning i arbetet eller vid en eventuell omskolning för annan verksamhet. Vad beträffar gruppstudierna har man också i övervägande grad deklarerat rent praktiska ämnen. Räkning, bokföring, och svenska har tidigare studerats i cirklar vid Kolmårdssanatoriet. Dessa ämnen torde också ligga särskilt väl till i nämnd ordning. Engelska och textning är andra passande ämnen. Bland de kvinnliga patienterna önskade man i överväldigande majoritet en kurs i tillskärning. Genom förmedling av lämplig lärare från angränsande stad eller samhälle (i detta fallet Norrköping) torde en sådan kurs också kunna komma till stånd, fördelad i lagom stora grupper. Vid sidan av korrespondens- och lärarecirklar i utpräglade "nyttöämnena" har även samtals- och läsecirklar kring olika ämnen en viktig uppgift att fylla. Detta skall mera ingående belysas i en kommande artikel, varvid även radions utnyttjande i studiearbetet kommer att framhållas, särskilt med hänsyn till den stundande säsongens föredragsserier.

Ännu större värde får en undersökning i stil med den ovan nämnda omedelbart före en studiestart. Intresserade föreningar rekommenderas därför att snarast ordna en sådan. Den kan sedan utnyttjas direkt. En kommitté bör lämpligen ha undersökningen om hand. I denna bör givetvis kamrater med tidigare erfarenhet från studiearbete vara representerad gärna även patient- eller konvalescentföreningens ordf. Den slutliga utformningen av studierådet bör däremot anstå, tills de olika

De partiellt arbetsföras problem

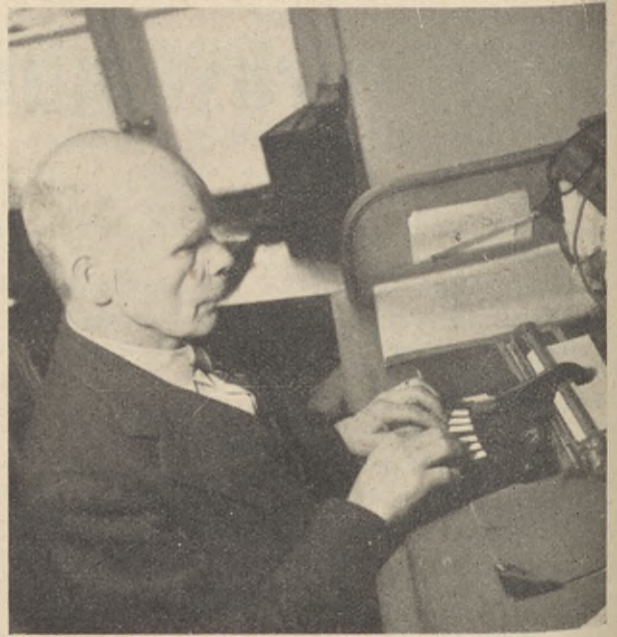
I maj detta år bildades Samarbetskommittén för Partiellt Arbetsföra. En uppgift för denna kommitté var, att de olika grupperna skulle lära känna varandra och ta del av varandras problem. I enlighet med detta program komma vi här att publicera en serie kortare översikter berörande de inom kommittén representerade gruppernas förhållanden.

DE BLINDA har en egen riksförening, De Blindas Förening, som har länsvis organiserade lokalföreningar. D. B. F. består nästan uteslutande av blinda och synsvaga (ca 1,200 medlemmar) och har till uppgift att på alla tillgängliga vägar söka stödja sina medlemmar i socialt hänseende. Som alltid vid sådan verksamhet står arbetsfrågan i centrum, och för att befördra de blinda hantverkarnas — borstbindarnas, korgmakarnas, väverskornas och stickerskornas — intressen bedrivs en statsunderstödd materialdepåverksamhet. Från depån i Stockholm förmedlas materialet — i den mån det numera går att få tag i — ut till de blinda ute i landet. Denna materialservice är avsedd att få en något annan karaktär, när tidsläget så tillåter. Riksdagen har nämligen beslutat anslå medel till en centraldepå vid Tomtebodas, som skall ersätta de nu befintliga depåerna samtidigt som den dessutom skall ha till uppgift att avsätta den överskottsproduktion, som de blinda hantverkarna inte kunna få avsättning för på hemorten.

Allmänheten har ju alltid visat stor välvilja mot de blinda med avseende på att giva ekonomiska bidrag, däremot har man mindre haft förståelse för den oerhörda betydelse ett produktivt arbete har för en blind person och ej heller är tilltron särskilt stor till den blindes arbetsförmåga. Därav har det kommit sig, att de gamla hantverken förblivit nästan de enda försörjningskällorna för personer, som drabbats av blindhet — detta trots att dessa hantverk är mycket litet lönande och endast måste accepteras i brist på bättre. Därför hoppas de blinda, att deras yrkes- och försörjningsmöjligheter skall för-

studiegrupperna bildats. Inom dessa utser deltagarna själva studieledare jämte ersättare. Det sistnämnda är särskilt viktigt vid sanatorier för att gardera sig mot rubbningar i arbetet, i händelse ordinarie ledaren skrivs ut innan kursen är avslutad. De olika gruppledarna tillsammans med ersättarna och föreningens ordf. bilda sedan studierådet. Av grundläggande betydelse är att rådet står i nära kontakt med sanatorieledningen. Överläkarens personliga intresse för saken är oerhört värdefull. Kan sedan även övriga läkare, sjuksköterskor, sysslomannen o. s. v. knytas till verksamheten, ökas utsikterna till ett gott slutresultat.

Av studierådets goda samarbete med sanatorieledningen beror även en lycklig lösning av den på de flesta håll svåra lokalfrågan. Tyvärr är nämligen sanatorierna i allmänhet klenutrustade med samlingslokaler, lämpade för gruppssammankomster. Lyckas cirklarna erhålla överläkarens tillstånd att samlas under någon liggstur, kan dock dagrummen utnyttjas. Konvalescentföreningarna torde kunna lösa lokalfrågan i samarbete

Ordf. i De Blindas förening, Disponent Ernst Retsler.

bättras, och att deras arbetsförmåga effektivare skall utnyttjas.

Även samhället har genom blindhetsersättningen (f. n. 500:-kr. per år plus dyrtidstillägg) givit de blinda ett direkt ekonomiskt handtag. Såsom centralorganisation för den frivilliga hjälpen står Kronprinsessan Margaretas Arbetsnämnd för de Blinda, och delvis i denna institutions regi går också propagandadagen "De Blindas Dag".

För skol- och yrkesutbildning finnes en utbildningsanstalt på Tomteboda avseende blinda och synsvaga barn från hela landet. Yrkesutbildningen sker här förutom i de vanliga hantverken också i pianostämning. För manliga vuxna blinda finns en hantverksskola i Kristinehamn och för kvinnliga blinda en liknande i Växjö.

Man kan således säga, att mycket har gjorts för att kompensera de blindas handikap. Resultatet kan dock inte betecknas som tillfredsställande. Visserligen lever inte Sveriges blinda i misär, men det är inte för mycket sagt, att deras

med de folkliga bildningsförbunden, exempelvis A. B. F. Också beträffande kursplaner och andra goda råd kan ett samarbete förordas. Gäller det ekonomiseringen, har de olika korrespondensinstitutens beviljat lungsjuka viss rabatt på kurskostnaderna. Riksförbundet har även lyckats utverka avsevärd nedsättning både vad avser enskilda och grundstudier hos Brevskolan. Landstingen anslår även medel till folkbildningsarbetet. Dessa fördelas genom folkbildningsförbund, och de lungsjuka har här alla utsikter att också komma i fråga. Patientföreningens ekonomiska ställning kanske också medger ett anslag. Sist men inte minst har Riksförbundet anslagit ett betydande belopp till bildningsverksamheten inom förbundet.

Marken är alltså väl förberedd för en förhoppningsfull sädd. Hösten är den lämpligaste sätningstiden, och de långa vinterkvällarna en utmärkt groningstid. Grip nu bara frimodigt verktyget an och odla varje vetandets teg såväl som kunskapens vida fält!

Nils Annerud.

Berömda lungsjuka skaldar och författare:

V.

RAGNAR JÄNDEL

Strax före sekelskiftet föddes i Jämsjö, Blekinge, en pojke som av sina föräldrar fick namnet Ragnar. Hans fader var yrkesmålare och hans mor gick som hjälpreda och dagsverkare hos bönderna i trakten. Familjen bodde i den eländigaste ryggåsstuga och fattigdomen var en daglig gäst. Vad nu huvudorsaken kunde vara, men man hade det i allmänhet bra mycket fattigare över lag förr i tiden. Och Ragnars fader hade ju också ett yrke, som alltid varit säsongsbetonat. Men pojken, som sedermera blev diktaren Ragnar Jändel, känd över hela vårt land, såg trots torftigheten något vackert i den låga ryggåsstugan i Jämsjö. Den var ju i alla fall hans hem. Och liksom han ända till slutet av sitt liv alltid skrev och talade vackert om sin moder, om hennes gudsförtröstan och uppoffringar för barnen, så skrev han också alltid med kärlek om sitt hem och sin hembygd, änskönt att han där upplevt den bittraste fattigdom och de mest svidande förödmjukelser. Och naturligtvis kunde det inte undvikas, att han emellanåt blev en smula bitter till sinnes, då han tänkte på denna tid.

Då Jändel växte upp började arbetarrörelsen göra sig alltmer hörbar. Ragnar Jändel var nämligen född 1895, och strax efter storstrejken, han var då femton år, gick han in i den socialdemokratiska ungdomsklubben och var en bland de aktiva, kastade sig med iver in i diskussionerna och läste naturligtvis en massa litteratur både nationalekonomi, tullar, försvar och gudarna vete allt. Diskussionerna var heta på den tiden. Bäst att vara rustad för alla eventualiteter.

Redan tidigt hade han börjat skriva vers, och revolutionsåret 1917, då världen darrade inför händelserna i det gamla tsardömet, i Tyskland med flera länder, kom Ragnar Jändel ut med sitt förstlingsverk, diktsamlingen "Till kärleken och hatet", följt av "De tappra", 1918. Dessa båda böcker var till stor del tillägnade tapperheten hos dem, som fallit för en rättvis sak.

Ni tappra, jag ser er i döden gå,
som ginge ni hän till dans.

De tappras åskådning, ras eller religion frågade han inte efter, blott detta, att "själen var sjungande eld och hjärtat fritt ifrån svek", som han skrev i en av sina dikter. Denna sanningslidelse finner man ända till Ragnar Jändels sista diktsamling, "Stenarna blomma", som utkom året före hans död. Där skriver

ekonomiska förhållanden är tryckta. Roten till detta är naturligtvis svårigheten att erhålla lönande arbetsuppgifter. Men då de blinda trots sitt lyte anser sig ha många fler arbetsfält än att göra korgar och borstar, kommer detta problem att angripas med all energi.

Därför ansluter sig också de blinda till den paroll, som är gemensam för alla partiellt arbetslösa: "A r b e t e — inte understöd".

CHARLES HEDQUIST.

han med tanke på sonen Bengt, som då redan börjat skriva och utgivit sitt förstlingsverk, att han framför allt skulle hålla fast vid ärligheten. Jändel själv sökte alltid vara ärlig, och om hans diktning också innehåller motsägelser från en samling till en annan beror detta helt enkelt på det faktum, att han alltid sökte sanningen och skrev ned de olika slutsatser, som han kom till genom sitt sökande. Som sagt, hans första samlingar var tillägnade det heroiska hjältemodet hos revolutionens föregångsmän och martyrer, men där fanns även andra tongångar, som varslade om hans senare religiösa utveckling, som vi finner den återgiven i "Under vårstjärnor", "Havets klockor", "Advent" med flera av hans senare diktböcker. Kärleken till markens blommor, hans ömhet för de lidande och små i världen, hans tro på framtiden, trots alla besvikelser och materiella svårigheter, den fattigdom som snart sagt följde honom i graven. Och till de ekonomiska svårigheterna kom lungsjukdomen, som långa tider band honom vid sängen. Men i allt detta kom dock glädjedagar, soldagar då han glömde sig själv och all världens nöd för naturens ljuvlighet. Och då kunde det hända, att hans intryck blev honom övermäktiga och han skrev sådana rader som denna, "att smeka gräset är som att smeka Guds kind".

Det var ingen tillfällighet, att Ragnar Jändel några år före sin död utgav en bok med titeln "Blommor", för övrigt en av de vackraste blomsterböcker som gått från trycket i detta land. Ragnar Jändel var entusiastisk botaniker och hans bok var resultatet av årslånga studier inom detta område.

Överallt i hans diktsamlingar finner man förövrigt även blomstermotiv. Det ligger ju också nära till hands detta:

lyrik och blommor. Och jag har aldrig, varken förr eller senare, träffat någon som varit lyriker i så hög grad som Ragnar Jändel. Han var sig själv i dessa dikter, var sitt innersta väsen. Då man nu efter hans död läser dikterna, tycker man sig höra hans stillsamma stämma och känner hans närhet som skulle han ännu leva, ännu vara mitt ibland oss. Och då inser man också hur rätt han hade då han skrev dessa rader.

Ingenting förgås.

Doft i blomma, människohjärtats slag
lever evigt,

varje tanke lever och slår rot
där den kan gro.

Dödsrike, var är din tomhet,
död, var är din udd?

Ragnar Jändel upphörde emellertid aldrig att vara revolutionär, om han också aldrig var det i den mening, som vissa extrema partigångare lägger i detta ord, så dock i den bemärkelsen, att han alltid opponerade sig mot orättfärdigheten och ofriden liksom mot den fruktansvärdaste av alla mänskliga tragedier, kriget, mänsklighetens gissel, i den stund då detta skrives är mer fruktansvärt än medan Ragnar Jändel levde. Därför är hans dikt "Fasornas år", aktuellare än någonsin. I denna dikt skildrar han krigets meningslöshet på den jord, som dock inte låter hejda sig i sin utveckling. Jordan glömmar inte sin skönhet och värdighet, om än människorna larmar.

Jag blickar ut över världen:
en apokalyptisk syn
mig mötte av rasande vilddjur.
Men lärkan steg högt mot skyn.

På gatorna lågo liken
i smuts och förpestad luft.
Dock blommade ännu snåren
av skönhet och heligt förnuft.

Sjukdomen bröt efter hand ned hans krafter. Mellan de stunder han satt vid arbetsbordet och skrev måste han lägga sig att vila. Arbetsstunderna blev inte vare sig många eller långa. Men hans vilja var starkare än sjukdomen. Han besegrade den, om han också på slutet måste kapitulera, måste bli slagen till jorden av den ovevkliga. Böckerna i hans senare produktion kom till på detta sätt. Man kan nästan säga, att de är skrivna på dödsbädden. Den påbörjade självbiografiska romanen "Barndomstid", av vilken den första delen utkom ett par år före diktarens bortgång, hann aldrig bli färdig. Men hans verk omfattar trots allt ett tjugotal volymer, mest lyrik men även prosa, dels den förut nämnda självbiografiska romanen, dels en tidigare, "Den trånga porten", liksom en vägledare vid studier med flera verk.

Jändel avled i Ronneby den 6 maj 1939. Dödsorsaken var lungtuberkulos. Över sin grav reste han själv en levande vård med sin dikt, och den minnesvärden har både manlig kraft och lyrisk innerlighet. Hans liv var en enda lång försakelse och en ständig kamp mot svaghet och sjukdom, men han blev dock på sistone en övervinnare, som han själv har tolkat denna fråga i en av sina dikter där han säger: "Du dödsrike, var är din tomhet, du död, var är din udd". Han trodde aldrig på döden, om än detta mysterium inte kunde förstås av en ofullkomlig hjärna. Hans diktning tillhör evigheten, ljuset, kärleken och skönheten. Detta är blomstren omkring hans minnesvård.

Emil Hagström.

Konvalescentföreningar

anslutna till De Lungsjukas Riksförbund.

BLEKINGE LÄN: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. Ragnar Andersson, Strömsberg, Spjutsbygd, kassör Arvid Mattisson, Ekholmsstrand 18, Karlskrona.

BORÅS: SÄLKO Södra Älvsborgs lärs konvalescentförening). Ordf. Hugo Flodin, Box 346, Borås. Tel. 150 66

ESKILSTUNA: ELKÅ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. Manfred Norberg, Drakenskiöldsg. 7 (Tel. 44 67). Kassör Bertil Anderzon, Rosenfors. Skogstorp.

GÖTEBORG: Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (Tel. 11 96 02) Expeditionstid: 10—13 och 15—17, lörd. 10—14.

HÄLSINGBORG: De Lungsjukas Konvalescentförening, Hantverkaregat. 4, Hälsingborg.

KALMAR: Kalmar Konvalescentförening. Ordf. Carl Hellström, Ståthållaregatan 13, Sekr. Sigfr. Celanders, Box 731, Kalmar (Tel. 26 41).

KRISTIANSTADS LÄN: De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. Martin Persson, Box 932, Hässleholm. Sekr. Elisab. Borg, Osby. Föreningsmöten hållas i april och aug. månader.

LANDSKRONA: Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad, Expedition Trånggatan 14, hålles öppen månd. 9:30—11 och torsd. 19—20.

LULEÅ: Luleå Konvalescentförening ("Konscento") Ordf. Bertil Backman, Bergnäset, Luleå. Tel. 35 19 (särskast mellan 18—19). Sekr. Göte Landström, Södra Strandgatan 27/29, Luleå. Lokal A. B. F. Föreningsmöten hållas 11 jan., därefter varannan söndag.

LUND: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Ingvar Stenquist, sekr. Axel Mårtensson. Exp. L:a Fiskareg. 4 (Tel. 49 90) Expeditionstid: 12—14. Föreningsmöten hållas första tisdagen i varje månad.

MALMBERGET: Malmbergets Konvalescentförening. Ordf. Harry Jansson, Tingvallsg. 27, Malmberget, sekr. Asta Wäppling, Engelska 45, Malmberget. Möten hållas t. v. andra fredagen i varje månad. Lokal: Folkets hus C-sal.

MALMÖ: Understödsföreningen för Lungtbc-sjuka i Malmö stad, Almbäcksgatan 2 B, Malmö.

MEDELPAD: Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening, Folkets Hus, exp. 3, Sundsvall. Ordf. Gottfr. Eriksson, sekr. Arthur Sandström, Exp. i Folkets Hus hålles öppen onsd. och lörd. 12—2. (Tel. 26 88).

SIGTUNA: Sigtunaortens Konvalescentförening. Ordf. Richard Pettersson, Löfstaholm, Knivsta.

STOCKHOLM: FLIS (Föreningen för lungsjuka i Stockholm), Kocksg. 15, Sthlm. Ordf. A. Fredin. Expeditionen Kocksgat. 15 hålles öppen torsdagar kl. 19—21, månd. och onsd. 13—15. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30. Månadsmöten hållas i H. S. B.-salen, Flemminggatan 41, andra fredagen i varje månad kl. 19.30 fr. o. m. augusti.

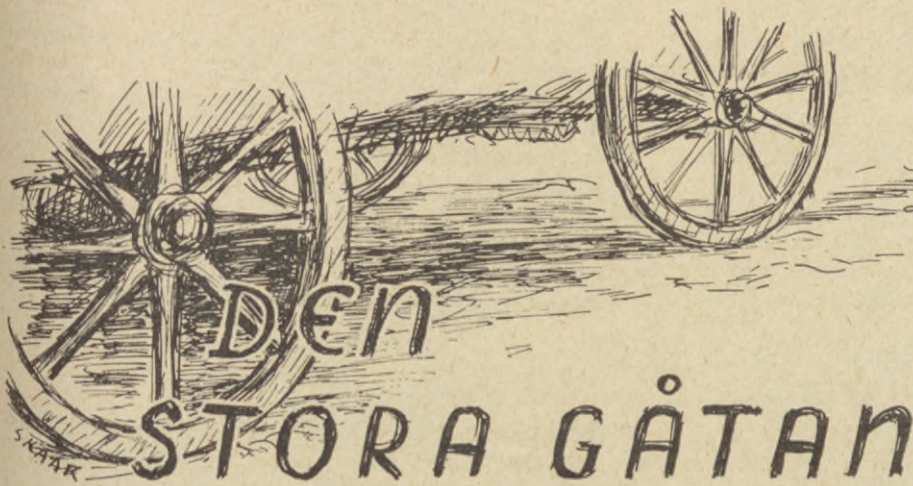
STOCKHOLMS NORRA FÖRORTER: "Sako" (Förening för sanatoriekonvalescenter i Sthlms norra förorter). Ordf. Bertil Forsström. Sekr. Geron Andersson. Tel. 28 36 21.

UPSALA LÄN: Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Axel Zetterberg, Gammelvägen 9, Upsala. Sekr. Erik Jäll, Valsätra, Upsala.

ÖREBRO LÄN: Örebro Läns Patientförening.

Josef Kjellgren:

Dagarna gingo och Bo växte sig kraftigare för varje vecka som flöt hän —

Snart var gunstig junkern så stor och manhaftig att han kunde kravla sig upp ur vaggan när mor hans hade sysslor att sköta i ladugård och visthusbod.

Bo hade även äldre systrar och bröder som fingo i uppgift att se till honom under det att modern var borta, men så snart hon hade försvunnit ur sikte nöpo de Bo i näsan med sina grova, klumpiga fingrar, och sa till honom allt efter ålder och kön:

— Nu din krabat ligger du still till dess att mor kommer tillbaka, jag har inte tid med dig, jag ska med Matts ut i skogen och skjuta kråkor.

Eller lät det så här:

— Annalisa har fått en ny docka från stan, jag måste ut och leka med den. Och du vågar inte skrika så mor hör det.

Och Bo låg på rygg i sin vagn och stirrade med blanka ögon rakt upp i taket. — Då och då böjde sig grova ansikten ner över honom och sorlade med bullrande röster.

Dem brydde han sig inte för en vittnen om, men när mor kom så blev det liv i honom; han sträckte emot henne sina armar och ben, och trutade med munnen som ville han kyssas; men det ville han inte, han var bara hungrig. Så var det beskaffat med den kärleken.

Men när alla hade försvunnit ut ur stugan och allt var tyst, då kravlade han sig upp på alla fyra och vände stjärten i väderet. Och rätt som det var ramlade han ur vaggan. Slog han sig litet emot golvet så skrek han inte ty han visste att syskonen då kommo in och bannade honom.

När han hade tagit igen sig en stund så fortsatte han färden runt stugan. En hisklig färd för en sådan karl. Och när han med sitt krypande och kravlande lyckats att taga sig runt stuggolvet ända fram till mormor, som för det mesta satt i gungstolen, mitt i värsta solskottet och sov, började han leka och trassla med hennes garnändar.

Och vad det led skvatt gumman upp ur sin sömn som huggen av en orm. Men när hon fick se att det bara var Bo, skäm-

des hon över sin räddhåga och vånade sig gruvligt över bytingens tilltagsenhet.

Och så tog hon vara på sina garnstumpar, glodde ett tag på pojken och såg efter att han satt stilla och inte gjorde några dumbheter, satte brillorna tillrädda och började åter att sussa. Men Bo satt glosögd kvar på golvet och stirrade åt alla håll. — Han förstod ingenting av det hela, och visste ej varför allting var så stort. Han var blott en liten karl som satt mitt i solskenet tillsammans med en sovande gumma. Han visste ingenting annat än att han skrek ibland; och då han hade varit hos mor skrek han inte längre, det var enkelt, och så enkelt är det om man inte gör det trassligare.

Ett par år hade gått och Bo hade vuxit sig till en stor karl på tre år.

Men hur karlaktig han kände sig så lekte han ändock samman med yngsta syster. Hon var nio år och hade ett mycket vanligt namn, ty föräldrarna hade aldrig utmärkt sig för någon fantasi. Hon hette Lisa.

Och Bo var ute med Lisa och lekte på fälten. Allt var så stilla och skönt. — — — Man hade ingenting att göra under hela gudslånga dan än leka. Förä grankottarna ut på bete och in i ladugård. — — — Det var stilla sommardagar och så den lyste gyllengul.

Precis som det brukar när solen skiner.

Och dagarna glimrade förbi, ljusmättade och sköna. Och hösten nalkades, dagarna blevo regniga och blåsiga.

Och under de kyliga nätterna gick herrans ärkeängel och svängde sin fackla över de barn som snart skulle räknas in bland Guds fårahjord.

Och Lisa sjuknade in och dog.

Bo förstod inte meningen, det är inte många som göra det, men de förklara frankt och fräckt att så är naturens gång, det hela låter de vara därvid. Men Bo var en annan karl och hade sin egen förunderliga mening om saken.

Och han grät och skrek och rusade rakt på far och mor och bankade med sina händer i bestialiskt raseri på dem för

att de lagt Lisa, lekkamraten från solskensfälten, blek och kall i en trång och hård trälåda. Och när natten kom och han tvingades i sin säng, då somnade han in av utmattnings.

Men vad det led kunde han spritta upp ur sin slummer, ställa sig på knäna och se ut genom det regnvåta fönstret; hjärtat bankade i bröstet på honom, han ville tjuta högt av förskräckelse.

Och så började han åter att kvida och gråta; hasade sig ur sängen, fram till moderns bädd. Och han bad så vekt mellan snyftningarna:

— Snälla mamma, gå ut och hölj på Lisa som ligger så ensam i vedboden, det är kallt, hon fryser nog, snälla mamma . . .

Och han gav sig inte förrän han hade fått modern upp ur sängen, sedan stod han vid fönstret och såg henne sträva uppför backen i mörkret och regnet.

Ett par dagar gingo. Bo stod helgdagsklädd och solkade ner sitt rentvättade ansikte med tårar. Och det var ju inte ovanligt för honom under denna tid.

Men i dag var det buller och bång i stugan.

Grova bönder i högtidskläder — klumpiga kuskar.

Alla rödbrusiga och stojande, mor gick omkring och bjöd dem att dricka.

Och Lisa låg i skjulet, inklämd i den otäcka kistan.

Nu började alla att troppa av. Far och ett par andra karlar kommo nerför backen med kistan emellan sig. De satte den på en vagn. Slogo av händerna som hade det varit smuts på dem. Klevo sedan upp i vagnen och satte sig.

Mor sprang i sista minuten och letade efter Bo. Hon fann honom inte. Hon ropade högljutt hans namn. Bo stod inklämd i ett hörn, han svarade inte. Hans ögon voro blanka av skräck. Ute började det att regna så sakta.

Ute på gårdsplanen började hjulen att röra sig under vagnarna. Det knistrade och knastrade under dem. Kärrorna voro fulla av karlar, småfulla och lagom sentimentala. Kvinnorna voro också med. Men de voro ännu så länge tysta och försagda. Dessutom voro de så magra att de inte märktes mycket. Deras pupiller söpo begärligt in detaljer, och i morgon vid kaffet var det färdigt.

Men Bo stod stilla och funderade på det underliga: Vad hade Lisa gjort? Vad gjorde de med henne?

Bos alla tankar förlorade sig i ett svart myller. Herregud. Han var ju blott en liten pojke som stod och höll i ett bordsben. Framför honom ett stort golv. En mängd stolar stodo huller om buller. En låg kullvräkt, ena benet var knäckt. Så skärvorna av ett sönderslaget glas. En klocka tickade i ett. En nersutten soffa stod rakt under fönstret. En blix skär en gyllene skära i det svarta. Trädskronorna vajade och drogo sina skuggor av och an emot fönstret. — — — Han var liten, han förstod inte. Han såg inte stjärnorna. Allt var mörker och myllrande kaos för honom. Han hade lekt ute på ängarna och förstätt. Nu stod han inför problemet och frågade glosögd efter meningen. Människa.

Bo stod vid fönstret och spanade ut i höstmörkret.

Gång på gång sporde han modern ivrigt:

— Mamma, mamma, kommer aldrig Lisa tillbaka?

Modern log blekt och uttråkat:

— Kära vän, hon är på en lång, lång resa. Hon kommer nog aldrig mera tillbaka till oss.

— Men tänk, mamma, tänk om hon skulle komma gående där-borta i vägkröken.

Moderns svar kom bryskt:

— Var tyst barn, du pratar ständigt så mycket dumheter.

Då sade Bo ingenting. Stirrade blott ut på vägen som ringlade sig genom det regndisiga landskapet. Vägen som Lisa redan hade vandrat bort på. Den måste vara hiskligt lång, oändlig. Bo hade ännu inte kommit så långt.

Tuberkulosen ökar i Norge. På en hygienkongress, som nyligen hölls i Oslo, blev näringssituationen behandlad. Det rapporterades att matsituationen var värst i städerna. I en av kuststäderna hade man sålunda inte haft varken potatis eller kålrötter sedan jul och de vuxna få endast skummjolk två gånger i veckan. Tidigare hade dessa näringsmedel till en viss grad ersatt bristen på kött, fett och ägg. Det konstaterades på kongressen, att tuberkulosdödligheten och barnsjukdomarna ständigt växte.

Skriande behov av vårdplatser för tuberkulösa i Västernorrland. Ett skriande behov av vårdplatser för tuberkulösa föreligger för närvarande i Västernorrlands län. De sjuka få vänta ända till sex månader för att erhålla plats på vårdanstalt, och ofta nödgas lasaretten ta hand om vården av tuberkulösa för lång tid innan de kunna remitteras till tuberkulossjukvårdsanstalt. Landstingets förvaltningsutskott söker nu komma till rätta med platsbristen genom provisoriska åtgärder i avvaktan på en permanent utvidgning av tuberkulos-sjukvården.

Skola blir hem för tbc-sjuka. Under den senaste tiden ha förberedande underhandlingar förts mellan Långsele kommun och landstinget i Västernorrlands län om försäljning av den numera nerlagda Forsse södra skola i Långsele. Meningen är nämligen, att fastigheten efter vederbörlig ombyggnad skall apteras till ett tuberkulossjukhem, närmast för vård av s. k. B-patienter. Enligt de redan uppskisserade planerna är avsikten att här inreda ett 40-tal vårdplatser. Vid sammanträde i går med Långsele skolstyrelse tillstyrktes försäljningen av skolhuset till landstinget för ännu inte bekantgjort pris. Det blir nu närmast kommunalfullmäktige, som får avgörandet i sin hand.

Lungsjuka finskor till Danmark. Danska nationalföreningen mot tuberkulos har enligt Social-Demokraten beslutat ställa 40 sängplatser till förfogande för tuberkulösa kvinnliga patienter från Finland. Föreningen har sökt skaffa plats även för manliga patienter, men detta har ej lyckats. Patienterna bli inkvarterade på sanatoriet i Skörping strax söder om Aalborg.

Läkerol

Den
gör
Er
gott!

Helmer Grundström:

ENSAM

Det lider mot höst. Skyarna bli tyngre, löven gulna och stormen rister i stugan om nätterna. Ibland är det omöjligt att sova; då ligger jag och lyssnar till allt som tisslar och tasslar och smyger omkring i mörkret. Det är som allt dött får liv om natten. Den gamla väckarklockan får en annan klang, den knäpper och väsnas med intensiv brådska, och ibland rosslar det till i den. Det skallrar i fönsterrutorna och den sneda farstudörren gnisslar på ett vederhäftigt sätt.

Ibland inbillar jag mig, att jag inte är ensam; då stiger jag upp och tänder ljus och går runt golvet och tittar under sängen och bordet och lyfter på locket till den gamla vedlåren. Och när jag inte upptäcker någonting, släcker jag ljuset och lägger mig på rygg med armarna under huvudet. Medan mina ögon stirra vidöppna mot det svarta mörkret som omger mig, liksom försökte de att upptäcka någonting bortom rummets gräns, tumla tankarna om.

Det är nytt och gammalt, verkligt och överkligt, om vart annat; den ena bilden avlöser den andra i raskt tempo. Och då allt blir ett fullständigt virrvarr av groteska hjärnspöken och hiskliga fantasifoster, då kroppen brinner som i feber och huvudet är på väg att sprängas i atomer av ett olidligt tryck, springer jag upp och baddar det i kallt vatten. Därpå slår jag upp dörren och låter den svala nattluften strömma in och svalka mig, varefter jag lägger mig, fullständigt lugn och avkyld. Och där jag ligger i den rankiga järnsängen och väntar på sömnen, som inte vill infinna sig, blir det klart för mig, hur oändligt ensam och allena jag verkligen är; ensam i ordets verkliga betydelse.

Och här i det fallfärdiga rucklet har jag bott i två månader. Bäddat, diskat, städlat och lagat min mat. Det var trivsamt i början, då allt hade den första nyhetens behag över sig, och jag gick löst på spindelväv och gamla rättböen och täckte de värsta hälen med pappbitar, som jag hittade på vinden. Och den första natten då jag inte hunnit skaffa någon säng, utan låg på några gamla tidningar med en rock under huvudet, överträffade alla de följande. Jag var trött och sov tungt, och när jag vaknade på morgonen kände jag ett verkligt behov efter renovering.

Medan tevattnet kokade över den rostiga spisen, räknade jag ut, hur mycket jag skulle kosta på för att få stugan i ett dräg-

ligare skick, och jag gjorde ett överslag hur många dagar, som skulle behöva avsättas för den stundande renoveringen. En säng skulle jag först och främst ha samt ett bord och ett par stolar, taket skulle vitkritas, väggarna tapetseras och gardiner skulle hängas för fönstren. Panelningarna runt dörren och fönstren skulle ommålas och golvet renskuras, ett skåp skulle jag spika ihop av några brädstuppar, och där i hörnet skulle jag trola fram en garderob av en mässingsstång och några meter billigt tyg. Jag gnuggade händerna i oförställd glädje inför allt detta nya och omväxlande som väntade. När jag en timme senare drog upp den första abborren ur den lilla tjärnen, som ligger och blänker som ett svart öga endast några meter härifrån, kände min förtjusning inga gränser.

Här var ödemark och vila, här skulle jag leva några underbara veckor i en ofördärvad natur, långt borta från allt som pinat och oroat mig och sugit sig fast som en blodig mask tillvaro under den sista tiden.

Livet är egendomligt.

Man befinner sig på en plats var som helst i tillvaron, där man icke känner sig till freds och man äcklas åt alltsammans under den pinande vardagslunken. Så händer det någonting; en oväntad tilldragelse, en konflikt, en olycka — vad som helst, bara det griper in i ens liv och hjälper en att slita sig lös ur sin cirkel och sticka av någonstans vart som helst, bara det blir nog långt bort och bara det påminner så litet som möjligt om den miljö man fastnat i. Och där borta väntar det verkliga livet i sin ofelbara ofullkomlighet, där kan man kasta masken och oket och vara sig själv, fri och oberoende från allt tryck.

Det tror man i regel.

Det är inte alltid så. Det går bra så länge det nya är nytt och och man inte hunnit upptäcka alla brister och ofullkomligheter. Men då alla nya intryck brusat mot en så länge att de blivit gamla och glanslösa av friktionen, då upptäcker man någonting annat som man icke varsnat förr. Man upptäcker tomheten.

Jag hade icke bott många dar här i stugan, förr än jag märkte, att det fattades någonting. Till att börja med kunde jag inte begripa, vad det var jag saknade och inbillade mig, att det var det hastiga ombytet av plats, som förorsakade den häftiga oro, som stundom kom över mig och fullständigt överväldigade mig. Jag inbillade mig också, att det var frånvaron av möbler, som åstadkommit ett nytt irritationskomplex någonstans i mitt undermedvetna. Jag arbetade som en galning för att få stugan färdig så fort som möjligt.

En rankig järnsäng fick jag låna av en gammal enstöring, som bodde en halv mil härifrån, och stolarna och bordet släpade jag en natt den en och en halv mil långa vägen från byn. Tapeterna köpte jag ur ett gammalt restlager hos byhandlaren och klistrade upp dem en dag. De blevo något sneda och skrynkliga, och när jag nu sitter och ser på dem, märker jag hur smaklöst, slarvigt och fult de äro ditsatta. Det är både si och så med skarvarna, och det är mera en tillfällighet om de mörkblå ränderna gå lodrätt från golvet och upp till taket. Det är en riktig plåga att

(Forts. å sid. 14)

Att plocka svamp är nyttigt och nöjsamt

Att plocka svamp är ett fascinerande nöje. Nog är detta en åsikt, som gör sig allt bredare för varje höst som kommer? Och visst vilar det en stor tjusning över en svamputflykt — och en stor ovisshet. Om man till exempel har bestämt sig för att komma hem med kantareller och kremlor, så är det mycket möjligt att svampkorgen i stället vid hemkomsten innehåller riskor och Karl Johanssvamp eller något annat matnyttigt. Naturen är nämligen ganska nyckfull ibland och över svampskogens variationsmöjligheter, d. v. s. artrikedomar kan ingen förutsäga något med bestämt besked. Det är däri nöjet ligger även för den, som har lämnat amatörstadiet bakom sig. Och någon trevligare och på samma gång nyttigare hobby än svamp-plockning kan man just inte tänka sig. Man kan känna sig minst lika stolt som den stoltaste fjällskivling efter en väl använd dag ute i skog och mark. Det hela beror förstås många gånger på dagsresultatet, men om man också skulle komma hem med en dåligt fylld svampkorg så kan man i alla fall med tillfredsställelse se tillbaka på en väl använd dag i Guds härliga natur. Är man flera i sällskap, så påskyndas jaktivern. Ingen vill vara sämre än den andre: alla vill uppvisa dagens förnämligaste fynd, och därför blir det understundom en formlig klapp-

jakt. När man sedan träffar på en ring exempelvis av blåmusseroner, så ska ingen tro att man ger upp ett glädjeskri! Nej, som en tjuv om natten smyger man sig fram till sitt byte och man ser sig omkring gång efter gång, så att inte någon mer av svampdeltagarna ska upptäcka platsen och ens förehavande. Så egoistisk kan faktisk en svampplockare vara — och en svamp-plockare är givetvis inte mer än en människa han heller!

Alltnog. Ingen kan neka till att en svampexkursion inte bara är nöjsam utan också nyttig. Nyttan av utflykten kommer vi att förstå allt mera under själva insamlandet, när korgen börjar att få ett svällande, pösigt utseende. All denna svampmat får vi ju gratis av en givmild natur och några fläskkort behöver vi inte lämna fram, när vi tar emot varan, och inte heller fordras det några restaurangkort vid själva inmundigandet.

För dem, som anser att det ska vara mycket smör att steka svampen i, har jag ett tröstens ord. Det är inte alls nödvändigt med något smörfrosseri i fråga om svamp. En eller ett par klickar smör är tillräckligt plus en nypa salt och ändå ska vi kunna få en lækker stekrättning — såvida vi har förstklassiga, d. v. s. trestjärniga svampar i stekpannan. Så har jag åtminstone lagat min svamp i alla tider, långt före smörransoneringen.

(Forts. å sid. 14)

Jorden och Vi

"Du skall äta ditt bröd i ditt anletes svett", sade Herren, när han jagade ut oss ur paradiset. Och, sannerligen, det ha vi fått göra! Ätminstone vi, som bo på livets skuggsida och ha fått de magraste och stenigaste pinnmobackarna att dra vår föda ur. I mitt stilla sinne har jag många gånger undrat, om inte Herren i all sin mäktiga vrede skapade kvickrotten i samma ögonblick som han sade: "Törnen och tistlar skall marken bära för din skull."

Ty kvickrotten är en förbannelse sett ur amatörjordbrukarsynpunkt. Och amatörjordbrukare äro vi nästan allesammans utan undantag.

Icke av tvång men av ett nödläge, som nära nog synes oss påtvingats, ha vi nödgats bryta mark för att skaffa oss föda till den krigsvinter, som av alla tecken att döma kommer att bli minst lika hård som den föregående. Vi stadsbor, som kanske aldrig sett en potatisåker annat än på vykort, ha känt oss manade att hyra en kolonlott eller en bit ängsmark, som staden välvilligt upplåtit åt oss, för att på denna lilla förhyrda jordbit åtminstone försöka få någonting att leva av utöver de små men innerligt välmenade ransoner, som konungens förtröendemen i nåder behagat tilldela oss.

Svenska folket är i detta nu ett folk, som till huvudsakligaste del försörjer sig på jordbruk och boskapsskötsel, ASEA, Bolin-der-Munktells och Statens järnvägar må säga vad dom vill! För att nu inte tala om Bofors!

Under normala tider, vilka förresten ligga så långt bakom oss och så ouppnåeligt framom oss att vi, när vi tala om dem, måste använda sagans "det var en gång . . .", under dessa normala tider, som sagt, var det inte alls ovanligt, att industriarbetare och andra därmed jämförliga kategorier hade ett eget hem och en liten täppa, i vilken de odlade sin kål och sina morötter. De gjorde detta — därför, att de på något sätt

kände sambandet med jorden och att de kanske endast tack vare det nedärvda bondeblodet kunnat bli vad de blevo: nämligen duktiga industriarbetare.

Det var då, det!

I våra dagar närma vi oss jorden av nödvändighet. Och får kriget fortsätta tillräckligt länge så bli vi grottmänniskor, som kräla på vår buk och äta okokt gräs, varom Skriften talar tydligt nog bland annat i sina apokryfiska böcker.

Vi svenskar, som inte varit jordbrukare förut, ha blivit det. Och jag kan sannerligen inte se något ont i det, tvärtom! I amatörjordbrukeriet äro alla åldrar, alla grenar och alla samhällskategorier representerade. Små bleka kontorister med barnmorskehänder, för att nu tala med min vän f. d. rallaren Karlsson, ha visat sig vara duktiga odlare. Handelsbiträden, som annars varit så fina, att de inte kunnat ta i en sax utan att ha handskar på händerna, ha med glädje och obehandskade strött ut gödsel över sina vitkålsland utan att må illa av det. De ha tvärtom mått bra! Deras skrivarekroppar ha rätat på sig och deras hy blivit solbränd. Arbetet med jorden har gjort dem till nya människor. Rallare och annat därmed jämförligt folk ha också mått bra av amatörjordbruket. Men de voro ju redan före sitt jordbrukeri så pass solbrända och bra, att de inte behövde bli bättre. Det visade sig, att de hade precis samma krav på föda, som vi andra hade. Därför bröto de mark och schaktade på fritiden efter att ha brutit mark och schaktat på arbetstiden.

För att nu bli allvarlig en stund: jag är absolut övertygad om, att vårt arbete med jorden för oss närmare Livet. Det ser ut att vara så, att ju mera vi stå på alla fyra i vårt trädgårdsland, ju mera uppskatta vi den blå himmel, som vi se,

när vi efter slutat arbete rätar på ryggen. Ju närmare jorden, ju närmare himlen!

Arbetet med jorden vidgar vår horisont, så egendomligt det än kan låta. Det har ansetts som passabel ton, när en genuin stadsbo med en föraktfull rynkning på sin fina näsa talat om bönder och dyngpatroner. Har han en jordbit att bruka, så blir han litet mer återhållsam och försiktig med sina uttryck.

Vi ha fått respekt för den enkle man, vilken har som enda utkomstmöjlighet att bryta sten i torra enbackar dika ut sankmarker, plöja, harva och så och med en aldrig svikande vaksamhet följa vädrets nyckfulla växlingar, på vilket mycket beror, om han ska kunna få en brödkaka till sina svältande barn hemma i stugan eller ej.

*

Vi komma närmare *Livet*. Den, som brutit mark, myllat fröet, sett mognad och frukt och sett det naturnödvändiga nedvissnandet, förstår också skapelsens sammanhang från fröet till nedvissnandet och vet, att livets sista etapp är döden. Den står då inte så främmande och skrämmande för oss.

*

Först den människa, som med tacksamhet tagit emot den brödkaka, som jorden givit henne, kan rätt uppskatta jorden och dess gåvor. Först den människa, som gått böjd över myllan, kan rätt fatta det underbara i, att det välver sig en blå himmelskupol över oss. Först den, som gått till verket med odlarglädje, kan rätt uppskatta *Friheten*, friheten att få odla jorden, friheten att få omgiva sig med de blomster, som man bäst tycker om att se.

Odlaren är en frihetsälskare!

Stig Vägman.

Ensam (Forts. fr. sid. 11)

underkasta mitt eget fuskverk en så krisisk och ingående granskning. Men hur glad var jag ej den dagen jag stod med min klisterburk och strykbörste, med en grov säck som förkläde och en papperskalott på huvudet. Och hur belåten kände jag mig inte, när den sista biten var ditklistrad och jag fick slänga ut den tomma burken och det nersmetade förklädet.

Jag märkte inte tomheten så mycket då; jag hade någonting att sysselsätta mig med, som utfyllde mitt liv och avledde mina tankar. Men efteråt, då allting var färdigt och jag inte hade någonting annat att ta mig till än att meta abborrar i tjärnen och ligga och slöa utanför stugan, gjorde den sig mer och mer kännbar.

Och så småningom överväldigade den mig, tog mig helt och hållet i sitt våld och låg som en tung mara över mig natt och dag . . .

När jag sitter och tänker över allt detta, börjar jag förstå, varför jag inte kan sova om nätterna och varför jag vaknar ibland med en stark förnimmelse av, att jag inte är ensam i rummet. Det är det förut upplevda, sambandet mellan det som varit och det som är, som tränger sig över mig. Jag har en känsla av, att det liv jag betraktat som någonting förflutet, någonting redan passerat, är starkare och intensivare än det liv jag nu lever. Kanske beror det på, att man lever intensivare, då man är ung, att man ger sig helt med både kropp och själ och låter sig sugas ut på bara mörger? Och det är väl mestadels så, att det liv man lever senare är en spegelbild av det föregående.

Jag tror för resten inte, att man kan glömma. Jag reste hit i den fasta övertygelsen och nu, när jag bott här i två månader, står mitt föregående liv framför mig, starkare, klarare, mer intensivt än förr. Jag har försökt blunda för det, jag har stått

nere vid tjärnen och metat abborrar och betraktat de gula näckrosorna som gungat därute, jag har följt myrorna i deras arbete och bestrött deras stackar med döda flygfän, harkrankar och feta larver. Jag har legat på rygg i gräset och drömt mig bort till paradisiska öar i blåa, glittrande hav, och jag har försökt lösa tillvarons gåta genom filosofiska grubblerier — allt detta för att bli kvitt det förflutna, vilket är nödvändigt för att jag skall kunna börja om på nytt, som en ny människa.

Men det har varit omöjligt.

Jag kan icke begrava det förflutna, stryka ut, gå vidare. Jag har levat här i ensamheten ett par månader och trott mig vara en fri och oberoende varelse, men i själva verket har jag varit en olycklig fånge, som i vanmäktigt raseri sltit i mina bojer. Jag har vistats i en egendomlig atmosfär, som legat som ett fruktansvärt tryck över mig.

Och nu känner jag att om jag stannar längre, kan jag inte hålla ut. Ensamheten förtär mig. Jag måste rycka mig loss ur min vanmakt och söka mig tillbaka till människorna.

Jag behöver dem.

Att plocka svamp . . . (Forts. fr. sid. 12)

Vi är nu alla överens om, att svampplockning är både nyttigt och nöjsamt, och att vi litet var borde pröva vår jaktlycka inför den stundande svampsäsongen. Entrén till svampskogen är fri och inte ens belagd med någon nöjesskatt — och ändå kan vi där uppleva den mest sunda och naturliga glädje. För en verklig svampentusiast kan också en regnvädersdag ha något av sol över sig. Visserligen är det blött ute i markerna, men har man bara klätt sig förståndigt, så klarar man nog alla strapatserna ändå. Och skulle man vara några stycken friluftare i sällskap — ja, då låtsas man bara som det regnar! Visst kan svamparna vara litet klibbiga eller smetiga att handskas med, men det får man lov att overse med. När man väl nått hemmets dörr framemot eftermiddagen eller kvällskvisten och hunnit med att sortera upp och rensa svampen och kanske till och med fått ett smakprov, då har man glömt eventuella besvärligheter och alla ovädersmoln är borta.

Hösten är alltså en underbar tid i mångt och mycket. Tänk bara på alla de mångskiftande färgsymfonierna! Visst har våren en underbar färgskala på sin palett. Då lever och blommar allt — tusenfalt — och man får nästan ont i ögonen av all färgprakt. Men också hösten är färgrik, ja, i än högre grad. Det är inte bara lövträden, som — särskilt mot senhösten — antar alla regnbågens färger. Även svamparna hjälper till att färggilla upp moder natur. Titta bara in i svampskogen ett slag hur det lyser rött där av flugsvampar och kremlor och hur guldet har regnat som manna från himmelen i form av kantareller och fingersvampar, hur det vita inslaget är representerat hos såväl champinjoner som flugsvampar liksom hos många andra släktgrupper och hur det blåa förekommer hos blåmusseroner och spindelskivlingar! Där lyser också det gröna emot oss i grönkremlor och ärggröna kragskivlingar och grått och brunt återfinnes hos åtskilliga arter. För att nu inte tala om alla nyanserna och övergångsfärgerna. Underligt för resten att inte konstnärerna ägnat svamparna mera intresse än vad hittills skett. Något tacksammare objekt kan väl knappast finnas. Självt har jag konstnärsvänner, som ägnat mycket studium åt just detta gebit tack vare dess fintrådiga karaktär. En svamp har nämligen inte bara hatt och fot utan det kan vara tusen och en detaljer, som gör det intressant för en konstnär att framskapa mästerverket. Och till mästerverken får man allt lov att räkna en hel del av svamparna.

Bengt Cortin.

Ester Louise Gard:

Ett återseende

De gingo in i hennes lilla pryddiga rum. Hon hade dukat till middag, blommor på bordet, snö vitt duktyg och helgdags-servisen. Ellen ångrade att hon gjort sig så mycket besvär, det såg alltför angeläget ut. Och nog var hon besviken på honom, han var inte den hon i tjugo långa år sört . . .

Han gick fram till kakelugnen och värmdes sina händer. På kakelugnsfrisen stod hans fotografi. Han gjorde en gest åt det.

— Det var länge sedan man såg ut så där, sade han smått urskuldande.

— Ja, du har förändrat dig ganska mycket, svarade hon.

— Jag har det, men jag är också en helt annan människa. Jag har blivit luttrad. Sådant går en inte spårlöst förbi, kära Ellen.

De satte sig till bords. Ellen hade stuckit en röd nejlika i hans servett. Hon skämdes och visste inte var hon skulle göra av sig. Men han tog nejlikan, kysste den och lade den i sin plånbok.

— Jag ska gömma den till minne av den här dagen, sade han.

Mot sin vilja blev hon en smula rörd och bjöd till att vara som förr. Han berättade om sitt liv, det hade mest bestått av motgångar. Många gånger beroende på dårskaper han begått erkände han öppet gång på gång, men han skyndade sig tillägga:

— Man blir klok med åren, man sansar sig och lär av miss-tagen.

Han berättade att han hade en liten affär, som visserligen inte gav så mycket ännu, men som med ett litet kapital, i sinom tid skulle bli en liten guldgruva. Som sagt var, med litet pengar och klokhet skulle den bli en guldgruva. Det var bara pengarna som fattades. Pengar till reklam. Trycksvärtan hade gjort många rika . . .

Han pratade på i all oändlighet. Ibland avbröt han sin svada och talade om hur ung hon såg ut. Sedan kastade han sig huvudstupa in i samtalet om affärerna, om pengarna som saknades, rörelsekapitalet, reklamens makt, trycksvärtans suggestiva verkan. Hon satt hela tiden och undrade varthän han ville komma. Att de inte träffats på tjugo långa år, och så sitta timme efter timme och bara prata affärer med henne.

Ibland blev han sentimental, sade sig vara en av ödet slagen man, dömd att misslyckas i allt. Och nu — nu var det bara en lumpen summa som hindrade honom att lyckas. Nu när lyckan började le mot hans stackars hårt prövade jag. Han pratade vidare om den lukrativa affären, bredde ut den första den fick ett fantastiskt omfång. På fem år skulle den första millionen vara inhöstad. Det skulle bli ett lekverk. På kortare tid förresten. På två år. Om allt gick efter beräkning. Men pengar — pengar! Var ta dessa pengar? Pengar till reklam. Reklam och åter reklam fattades. Han räknade upp ett otal exempel på reklamens makt. Reklam — han sög på ordet som om det varit en polkagris — reklam!

Ellen började förstå hans ärende och kände sig road.

Det kom ett brev till Ellen Nygren. Hon kände genast igen stilen. Den var hans, han som svek henne en gång för länge sedan. Hon var nära de femtio nu. Visserligen hade de inte varit ringförlovade, men alla i köpingen hade dock ansett dem som ett par. Och inte var det så underligt, när de hållit ihop i åtta år. Så hade han fått ett arv, inte så stort men tillräckligt att sätta bo för. Det var då han försvann utan ett ord.

Ellen hade sört honom som man sörjer en död och gömt hans brev som relikier. Under åren hade hon inte förändrats så värst mycket, höll sig smärt och vid god vigör. Ett och annat grått hårstrå kunde nog märkas, men rynkorna voro så hår-fina att de inte märktes annat än i starkt solsken. Hon fortsatte att leva sitt liv som hon levtt det för tjugo år sedan, skötte sin anställning vid posten, var som ett urverk av punktlighet och satte regelbundet in sina besparingar på banken och ansågs som förmögen.

Hon undrade hur han såg ut nu, men hon kunde inte föreställa sig honom annorlunda än då hon sist sett honom. Lång, smärt och elegant, och det kastanjebruna håret som krusade sig så vackert vid tinningarna. Hon bröt brevet och läste:

Ellen!

Vill du trots allt ännu en gång träffa mig. Jag kan inte ge dig en förklaring på mitt handlingssätt mot dig för länge sedan. Jag vill bara se dig. Kommer till . . . köping i nästa vecka. Kan du låta allt vara glömt, så skriv några rader till mig. Varom inte — låtsa att du aldrig fått detta brev.

Algot.

Ellen skrev genast svar:

Algot!

Jag har glömt allt som varit men inte dig. Du är välkommen. Jag möter dig inte vid stationen utan väntar dig i mitt hem som förr.

Ellen.

Hon stod i sitt fönster för att på långt håll se honom komma. Den ene efter den andre såg hon gå förbi, men ingen liknade honom. Hon började tro att han tagit ett senare tåg, då det ringde på dörren. I förstugan stod en för henne fullständigt främmande man och nämnde henne vid namn.

— Ellen, du känner visst inte igen mig?

— Algot, är det verkligen du? Stig in.

— Man förändras ju med åren, sade han.

— Vet du ingen bland dina affärsvänner, som kunde låna dig pengarna, sade hon.

— Tror du att man har vänner inom affärsvärlden? svarade han. Dom vore väl tokiga om dom lånade mig pengar — med vetskap om mitt goda affärshuvud. På ett år, ja, jag skulle våga säga ett halvår, skulle dom vara ruinerade. Det vill säga, jag skulle konkurrera ut dem. Så dom aktar sig, må du tro.

— Inte visste jag att du var en så stor affärsman, sade hon.

Han märkte inte ironin i hennes ord utan gick oförtrutet på i ullstrumporna och fortsatte att breda ut sina affärsplaner till dess han fullständigt lagt under sig allt inom storfinansen.

— Hur stor summa behöver du? frågade hon till sist.

Hennes röst var kallt affärsmässig, men i hennes blick fanns något han inte förut lagt märke till. En humoristisk glimt, som gjorde honom osäker. Han började kallsveitas, rädd att begära för mycket och få avslag. Och ännu mera rädd att ta till för litet. Han gick som katten kring het gröt för att sondera terrängen. Åter talade han om reklamens underbara makt, men att reklam kostade mycket pengar. Han förbannade sin dumhet att inte bättre ta reda på hennes ekonomiska ställning innan han gav sig in på detta.

Till en viss grad var han besviken på henne. Han hade väntat att finna en gammal förgrämd ungmö, som gladeligen lagt sina besparingar för hans fötter i tacksamhet att bli ihågkommen av sin ungdomskärlek. I stället finner han en ovanligt väl bibehållen femtioåring, ännu ganska vacker och behaglig och som inte alls hänryckt faller honom om halsen.

— Tja, sade han, en lappisumma bara.

— Nå, så nämn summan, så får jag höra, sade hon leende.

Åter såg han den där förargliga glimten i hennes ögon.

— Tja, så där en fem hundra — eller kanske sex, sade han.

Hon reste sig upp och gick fram till sin sekretär, drog ut en låda och tog fram en checkbok. I detta ögonblick skulle han kunnat slagit sig själv över sin dumhet att inte ha begärt mer. Varför hade han begärt en så löjligt liten summa? Hon skulle gått med på tusen eller ännu mer.

— Fem sex hundra förslår inte långt till reklam, sade han i avsikt att reparera skadan och få henne att gå litet längre.

Men hon svarade inget, skrev bara ut checken. Medan hon skrev stod han och läste över hennes axel. Hon undertecknade checken, men satte inte dit summan. Han observerade det men sade ingenting. Fort stoppade han den på sig.

Ellen såg på klockan och sade:

— Sista tåget går om en kvart, så du får skynda dig. Handelsbanken i . . . stad betalar ut pengarna. Lycka till att bli miljonär, min käre Algot.

De måste ta ett skyndsamt avsked, om han skulle hinna med tåget. När hon blev ensam log hon för sig själv. Om han sett det leendet . . .

Serien "Tuberkulosbekämpare"

måste av tekniska skäl överstå till kommande nummer.

Brist på sjukvårdsbiträden förhindrar vård av lungsjuka. Constantia Falcks sjukhem i Hammar står sedan en tid färdigt att ta emot 33 lungsjuka för vård, men endast två bäddar äro belagda och detta har sin grund i att det hittills inte varit möjligt att skaffa kvinnlig arbetskraft. Det finns ett 150-tal sjuka som vänta på plats. Det är troligt att personalfrågan kan ordnas inom den närmaste tiden och sjukhuset beläggas. Sjukhemmet och sanatoriet har gemensamt kök förlagt i sanatoriet och meningen är nu att detta kök under sommaren skall byggas om och moderniseras. Kostnaderna äro beräknade till 50,000 kr.

Trängande behov av ny lungklinik i Malmö. Stadsförbundets finansråds avstyrkande av Malmö stads ansökan att få låna 1,2 milj. kr. för en nybyggnad för lungklinik vid Allmänna sjukhuset har föranlett en bestämd gensaga från Malmö sjukhusdirektion. I en inlägga till finansministern förklarar direktionen, enligt vad SDS erfar, att företaget ingalunda, som finansrådet velat göra gällande, är avsett att bereda arbete åt arbetslösa byggnadsarbetare. Tvärtom föreligger sedan länge ett stort behov av en ny lungklinik. Nuvarande vårdlokaler äro otillräckliga och bristfälliga.

Dagen därpå blev Ellen uppringd av handelsbanken. De meddelade att en check på fem tusen blivit presenterad i banken. Det fanns inte täckning för mer än sju hundra och nu ville de veta hur det hängde ihop. Att namnteckningen var äkta hade de övertygat sig om. Hon bad dem annullera checken och lovade att sända en annan check lydande på fem hundra, och som skulle utbetalas till samma person. Allt berodde på ett misstag, sade hon.

Hennes förmögenhet var placerad i en annan bank, men det kunde ju inte Algot veta. Rädd för obehagliga efterräkningar gick han aldrig tillbaka utan packade fort sin väska och reste från staden.

Hans porträtt stod sedan dess inte kvar på kakelugnsfrisen.

Ester Louise Gard.

TÅGMÄSTARE Bloms upptäckt

Kriminalnovell
AV
IVAR AHLSTEDT

- Det är lugnt i dag.
- Ja, det var längesedan vi hade så snålt om folk.
- Har inte mannen i andra klass fått något sällskap ännu?
- Nej, han sitter visst och sover med en massa väskor och kartonger omkring sig.

Konduktören började läsa sin tidning. Efter en stund blev bebyggelsen utanför tätare. Tåget saktade farten. Blom lade ifrån sig boken för att ägna sig åt sina plikter. Det var två minuters uppehåll i industristaden.

Några människor debarkerade och några embarkerade tåget. Ett par resväskor gävo plats åt ett par andra resväskor. Bagagevagnar foro nervöst fram och åter på perrongen, och efter de två minuterna satte sig tåget åter i rörelse.

Blom satte sig vid sin bok i den lugna förvisningen, att han nu hade över en halv timmes ledighet, innan tåget skulle stanna ännu en gång. Han hade just hunnit till det spännande stället i boken, där klockaren avlägger en bekännelse, då kupédörren rycktes upp och en av konduktörerna rusade in. Han var alldeles blek, och hade svårt att få fram ett ord. Till slut lyckades Blom lista ut, vad som hänt. Den ensamme passageraren i andra klass var död och hade troligen blivit mördad.

Blom slängde sin bok på soffan och skyndade ut. När han kom in i andraklassvagnen, fick han syn på mannen. Han satt nedsjunket i ett hörn. Huvudet hade fallit åt sida, och hela vänstra delen av bröstet var blodig. Kupéfönstret var öppet, och gardinerna slogo och smälde för luftdraget.

När Blom hämtat sig från den första känslan av förvirring, stängde han fönstret och började undersöka den döde.

Det var inget tvivel om att han inte blivit mördad. Någon hade troligen stuckit en kniv i bröstet, medan han sov. Det måste ha varit en lång, smal kniv, ty såret var inte stort. Men den hade gått rakt in i hjärtat. Efteråt hade mördaren med all sannolikhet öppnat fönstret och kastat bort mordvapnet.

Så mycket kunde Blom räkna ut på egen hand. Men hur skulle han nu bete sig? Han hade visserligen läst hundratals detektivromaner, men det var betydligt enklare och trevligare att sitta och plocka i hop fakta ur en bok än att ställas ansikte mot ansikte med ett riktigt mord. Så mycke hade han emellertid lärt sig, att man inte fick rubba någonting, innan polisen hunnit göra sin undersökning. Han satte därför konduktören som vakt vid dörren och gick in i tjänstekupén för att

Tågmästare Sören Blom gick en sista inspektionsrond genom tågsättet. Södergående snälltåget skulle avgå om en halv timme, och det var snart tid att köra fram till perrongen. Renligheten fanns ingenting att anmärka på, det var välstädat och snyggt överallt, och det var först när han kom fram till andra klass, som han blev en smula föregad. Färgen på värmegallret under fönstret i främre andraklassvagnen hade varit rätt skamfilad, och Blom hade bett att få det övermålat i en hast. Arbetet var ännu inte färdigt.

Blom stannade och skyndade på målningen, och efter ett par minuter var allting klart. Han gjorde ännu ett stickprov bland vattenglasen för att se, om de voro ordentligt diskade och gav därefter order om att tåget skulle köra fram.

Det såg ut att bli en lugn resa. Visserligen brukade det inte vara så mycket folk vid den här tiden på året, men i dag verkade det nästan rekordlugnt. När tåget startade från utgångsstationen, fanns det endast en passagerare i förliga andraklassvagnen. Och även i de andra vagnarna var det tunnslätt.

Tågmästaren beslöt att ägna sig åt Dorothy Sayers sista detektivroman och gick därför in i tjänstekupén. Han slog upp den sida, där han slutat förra resan, och började läsa.

Tåget dundrade fram genom förortssamhällena, och snart var man ute på landsbygden. Genom fönstret såg man det vanliga välbekanta men omväxlande panoramat av skogar, berg, sjöar, byar, ångar och åkrar. Då och då saktades farten in en smula, och stinsen vid en liten station, där endast lokal-tågen stannade, stod och vinkade hjälplöst med sin röda flagga.

En av konduktörerna kom in i kupén och slog sig ned med en morgontidning.

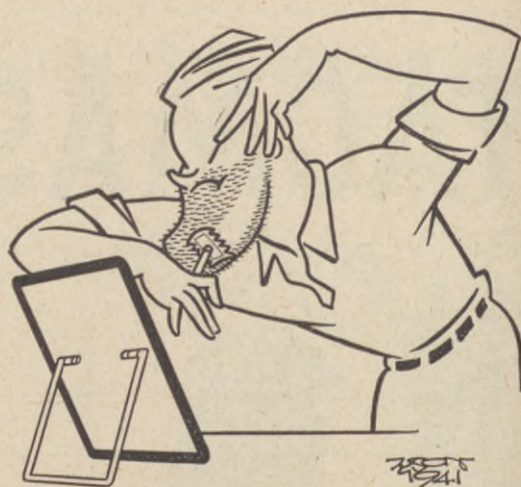
Jag rakar mig själv

Vi män ha en förtjänst framför kvinnorna. Vi kunna nämligen spara intensivare, än vad kvinnorna kan. Hur mycket pengar sparar till exempel inte jag därigenom, att jag rakar mig själv! Alla dessa insparade femtioöringar, som jag annars skulle ha lagt hos barberaren, lägger jag i en ask, och när den blir full, tömmer min hustru den och köper oss någonting nyttigt för pengarna, t. ex. läppstift, korsett eller b. h.

Att raka sig själv är numera en synnerligen enkel procedur. Annat var det förr i tiden. Jag minns söndagsmornarna i mitt barndomshem, då far skulle raka sig. Han använde kniv, och den var han så rädd om, att vi andra inte ens fingo låna den, när vi skulle spänta stickor eller bända upp ansjovisburkar. Vi, mamma och min bror och jag, gjorde det i alla fall, men, du milde, vad farsgubben blev arg! När han skulle raka sig, klädde mamma på oss barn, tog ett tag med disktrasan om nosen på oss och skickade ut oss, ty hon ansåg det inte vara bra för vår moral att vi fingo höra vad pappa sade, när han skar sig. Varför vi sålunda fick lära oss svära på annat håll.

Numera är rakningsproceduren nästan fullkomligt ljudlös, såvida man inte har en elektrisk skägghäpningsmaskin. Den säger "ritscher!" och så är skägg, födelsemärken och öronsnibbar borta i ett enda navs. Det är fina apparater! Jag hade en bekant, som i uppväxtåren hade öronlappar, som hängde nere på axlarna på honom. Han kunde ha fått anställning som Sankt Bernhardshund varsomhelst, så stora öron hade han. Men så skaffade han sig en sådan där elektrisk apparat, och för närvarande ser han ut som en väl stubbad dobermanpinscher. För övrigt har han tillerkänts rabatt på Serafimerlasarettet på grund av sina flitiga besök där. Så han har det bra.

Jag rakar mig varannan dag. Den dagen, då jag är nyrakad, är jag så slät och fin i skinnet, att flugorna bruka halka och bryta benen av sig på min haka. Det är deras eget fel. Dom

kan väl se sig för! Varje gång jag uppträder så där nyrakad, säger min hustru, att hon borde ge mig en rakpuss, så söt är jag. Hitintills har jag emellertid lyckats klara mig undan. De dagar, då jag uppträder orakad, får vi alltid pepparrotsgädda till middag. Min hustru tycker nämligen, att det går så väldigt fint att riva pepparrot på min skäggstubb. Och så slipper hon ju få tårar i ögonen av den starka pepparrotsdoften.

Rakningen har, sedan rakhylvarna uppfunnits, blivit ett synnerligen uppskattat fritidsnöje. Det gör inte det allra minsta ont. Man tvålar in sig, fattar rakhylveln och låter den gå i vinande svep över kinder och haka, allt under det att man sjunger den känsliga sången: "Skära, skära havre". Man sparar pengar på att raka sig själv och kan för de sparade pengarna köpa silkesstrumpor och glasspinnar, som min hustru tycker så mycket om. Och tänk vad man kan använda de kasserade rakbladen till mycket! Jag för min del brukar lägga dem i byxfickorna. Det ligger nämligen en viss tjusning i att sedan man låtsats att man somnat ligga och höra på, vad ens hustru säger, när hon i nattmörkret letar efter eventuella slantar i mina byxfickor. Hon har ett så förtjusande näpet sätt att säga fula ord på!

Climax.

tänka över situationen. Efter en liten stund hade han sin plan klar.

Han gick över till loket och gav sina order till föraren. Vid nästa lilla station saktade tåget farten och Blom vinkade på stinsen. Medan tåget långsamt rullade förbi perrongen, fick stinsen instruktioner att ringa till polisen i nästa stad och meddela om mordet. Föraren ökade sedan hastigt farten, så att ingen skulle misstänka något och eventuellt försöka hoppa av.

Blom hade nämligen kommit att tänka på att mördaren måste befinna sig på tåget. Den tanken hade inte blivit någon realitet förrän nu, och den var inte behaglig. Det var inte utan att han kände det en smula kusligt att vara på samma tåg som en mördare, en riktig mördare, som bara för några minuter sedan begått ett bestialiskt mord. Den mannen måste vara desperat, tänkte han, och det är inte otroligt, att han kan begå ett mord till.

Tillsammans med en av konduktörerna gick Blom igenom hela tågsättet, men det var svårt att föreställa sig, att det bland dessa enkla vardagliga människor skulle befinna sig en mördare. Och ändå måste det ju vara så.

Man satt här och läste och gäspade och pratade och rökte. Det var unga människor och gamla, familjer med barn, och i

en av vagnarna satt en lärarinna och berättade för sin klass om sevärdheterna utefter vägen. Men någon som såg ut som en mördare, det kunde han inte upptäcka.

När Blom gått igenom den sista vagnen, gick han ut på bakre plattformen och tände en cigarrett. Han stod där en stund och stirrade frånvarande in i kupén. Plötsligt fastnade blicken vid ett par ljusa byxben. Hjärtat började klappa av nervositet.

Han hade upptäckt mördaren.

Blom lämnade inte sin plats på bakre plattformen. När tåget sakta rullade in på stationen i den stad, dit meddelandet om mordet skickats, klättrade några polismän in och hindrade passagerarna att stiga av. Ledare för polisstyrkan var en civilklädd man, som presenterade sig som poliskommissarie. Blom drog honom avsides och sade:

— Jag vet vem mördaren är.

Kommissarien log en aning, men när han fått veta, vad Blom visste, vinkade han på två konstaplar.

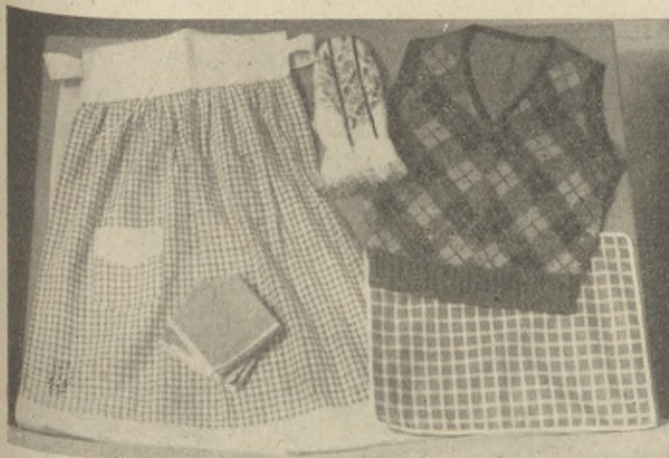
Polismännen gingo fram till en man i glasögon, som satt och läste i en tidning, och togo honom med sig in i stationshuset. Därefter gjorde man en hastig undersökning av den döde och lät föra honom bort från tåget.

Mannen i glasögonen blev kroppsundersökt, och då man fann

Hemslöjd OCH handarbete

NYTT AV GAMMALT

I dessa materialbristens tider är det en nationalekonomisk plikt att taga vara på allt, liksom att vara aktsam om det man har. Ingenting bör kasseras eller kastas bort utan att först vändas och vridas på, för att se, om det duger nånting till. Till och med lappar och "spink" bör samlas upp och lämnas till affärer, som sedan i sin tur skicka detta till fabriker, där det blandas upp med respektive ull och bomull och sålunda kan spinnas om till nytt användbart ull- och bomullsgarn. Även om man inte får något nämnvärt betalt för det man samlat upp och lämnar bort, så gör man landet en tjänst genom att tillvarata allt och förmera förrådet.

Här är några förslag till omändrade plagg. De bästa bitarna av en utsliten bomullsklänning kan bli ett nätt förkläde sammansatt av två sorters tyg. Eller en liten duk till bord eller bricka. Den som synes på bilden är av blårutigt bomullstygn kantad med en vit snedremsa och sedan prydd med några röda prickar i hörnen. Näsdukarna äro gjorda av en blå herrskjorta, även de kantades med smala snedremsor. Slipovern är förfärdigad av skaften av två golfstrumpor, som är hopsydda mitt fram. En del av foten (ovanstycket,

en del saker, som tillhört den döde, bl. a. en plånbok, fann han för gott att erkänna.

Det framgick då att han följt med tåget i avsikt att stjäla från passagerarna. När han kom in i andra klass såg han en man sitta och sova. Han smög sig fram för att stjäla hans plånbok. Mannen vaknade och i ren desperation ryckte han upp en kniv och stötte den i bröstet på mannen. Därefter hade han öppnat fönstret och slängt ifrån sig mordvapnet.

Efter ett uppehåll på en halv timme kunde tåget fara vidare. En stund senare satt konduktören och Blom i tjänstekupén och pratade.

Patienternas Förening

Telefon:
23 40 10

Postgiro:
3721

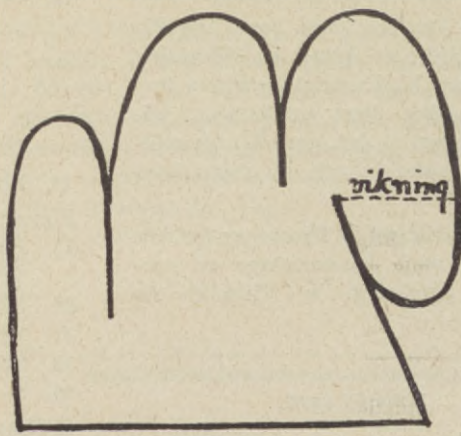
Alla handarbetsgarner erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sortering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

Otto Elmgrens AB.

L:a Nygatan 19

STOCKHOLM

som ju i regel är helt) måste även tagas med, annars blir slipovern väl kort. Bakstycket göres av en bit flanel eller annat mjukt tyg. Hals och ärmhål kantas med snedremsor och nedtill stickas en bit resårstickning. — Skaft av ylledamstrumpor äro ju merendels alldeles felfria då foten är utsliten. Om man klipper upp dem försiktigt i sömmen räcker de mycket väl till en liten underkjol för 3—4 års tös. Sy eller virka kring hals och ärmhål med garn i någon avvikande färg så blir den så nätt och trevlig.

Mönster till finsk vante

På bilden syns också en vante. Den är gjord av ett ylletyg, resterna av en gammal kjol. (Modellen är finsk och mönstret klippes i ett stycke som mallen här bredvid utvisar. Kan naturligtvis utföras i vilket präktigt tyg som helst, men den här avbildade är särskilt smakfull med sin ornamentering i rosa, gröna och gula ullgarmsblommor.

Carin Kernell-Karkoff.

— Men hur upptäckte du att mannen i glasögonen var mördaren, frågade konduktören.

— Ja, det var ganska enkelt, svarade Blom. Du kanske kommer i håg, att jag lät måla värmegallret i andraklassvagnen, innan vi lämnade utgångsstationen i morse. När mördaren öppnade fönstret för att kasta ut kniven, kom han i beröring med det nymålade gallret och fick ena byxbenet nedfläckt. Det var slarvigt av målaren, att använda en färg, som inte torkade fortare, men jag kommer inte att klandra honom för det — det lovar jag.

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

SVERIGES YNGSTE SCHACK- MÄSTARE.

Vi meddelade i förra numret, att en tysk schackmästare — den 18-åriga studenten Junge — trots sin ungdom redan noterat fina resultat. Nu har samma märkliga händelse inträffat i Sverige. Vid svenska mästerskapsturneringarna i Östersund i juli, erövrades en av mästartitlarna av — en 18-årig student! Han heter S. Hjort och är hemmahörande i "schackstaden" Örebro. Det är den yngste schackmästare som korats i vårt land. Inte bara hans ungdom utan även det sätt på vilket han vann sitt mästerskap, gör att man har rätt att ställa förväntningar av viss storlek på honom i fortsättningen. För det första vann han åtta partier i följd i sin grupp, en sällsynthet, så hård som konkurrensen numera är i tävlingsschacket. Hans uppfattning, säkerhet, strategi o. dyl., som hör en mästare till, visade sig vara av prima kvalitet.

Vi återge här ett av Hjorts partier från Östersund med kommentarer av stormästaren Spielmann ur Tidskrift för Schack.

Spanskt parti.

S. Hjort,
Örebro.

1. e2—e4
2. Sg1—f3
3. Lf1—b5
4. Lb5—a4
5. 0—0
6. d2—d4
7. La4—b3
8. d4×e5
9. c2—c3

N. Nihlén,
Stockholm.

- e7—e5
- Sb8—c6
- a7—a6
- Sg8—f6
- Sf6×e4
- b7—b5
- d7—d5
- Lc8—e6
- Lf8—c5

Spelas numera sällan, emedan man fruktar Motzkos fortsättning 10. Dd3

10. Dd1—d3!   Lc5—e7!

Märkvärdigt nog har man inte beaktat detta drag, som länkar in spelet i huvudvarianterna; tempoförlusten Lf8+c5—e7 är endast skenbar, då damen måste gå från d3 till e2.

Hittills har endast försökts: I. 10. —, Lb6. 11. Le3, Sc5. 12. L×c5, L×c5. 13.

Sbd2, 0—0. 14. Tael åtföljt av Sd4 till fördel för vit. II. Den egentliga Motzkovarianten, 10. —, 0—0. 11. Sbd2, f5. 12. e×f6, S×f6. 13. Sg5, Se5! 14. Dg3, Dd6 med till synes för vit fördelaktiga förvecklingar.

I Pystian 1912 vann jag visserligen som svart med denna fortsättning, men det betraktar jag mera som ett under.

11. Sb1—d2

Nu kunde 11. Le3 besvaras med Sa5 jämte c7—c5.

11. — —   Se4—c5
12. Dd3—e2   0—0
13. Sf3—d4!

Ej 13. Lc2 på grund av 13. —, d4!

13. — —   Dd8—d7?

Ger vit tillfälle att behålla sin angreppslöpare. Riktigt vore enligt Euwe: 13. —, S×b3. 14. S×c6, S×c1. 15. S×e7†, D×e7. 16. Ta×c1, d4! (Matchparti Bosch—Euwe 1934.)

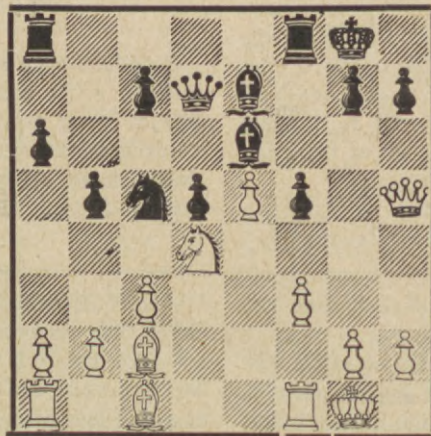
14. Lb3—c2!   f7—f6

För att bemöta hotet f2—f4—f5.

15. De2—h5   f6—f5
- (15. —, g6. 16. L×g6.)

16. Sd2—f3   Sc5—e4
17. Sd4×c6   Dd7×c6
18. Sf3—d4   Dc6—d7
19. f2—f3   Se4—c5

Ställning efter 19. —, Se4—c5.

20. g2—g4!

Spelat med fin uppfattning! Öppnandet av g-linjen kan endast bli till vits fördel.

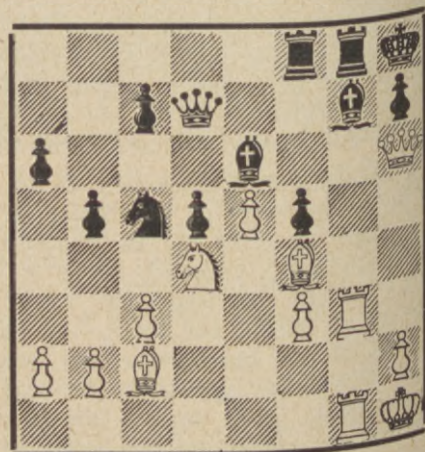
20. — —   g7—g6
21. Dh5—h6   Tf8—f7
- På 21. —, f×g4 skulle åter följa 22. L×g6 (h×g6. 23. D×g6†, Kh8. 24. b4).
22. g4×f5   g6×f5
23. Kg1—h1!   •

Förbereder offensiv på g-linjen. 23. b4 vore en skenbar figurvinst, det besvaras med 23. —, Lf8.

23. — —   Kg8—h8
24. Tf1—g1   Le7—f8
25. Dh6—g5   Lf8—g7
26. Lc1—f4   Ta8—g8

Visar sig otillräckligt mot torndubblingen. Jag kan emellertid inte finna något tillräckligt försvar för svart. Relativt bäst var kanske att med 26. —, De7 prisge bonden f5.

27. Tg1—g3   Tf7—f8
28. Ta1—g1   Lg7—f6
- Annars Dh4 med hotet D×h7.
29. Dg5—h6   Lf6—g7
- Eller 29. —, T×g3. 30. D×f8†.
- Ställning efter 29. —, Lf6—g7.

30. Tg3×g7?

Det är stor skada, att vit försummar tillfället att ge det med klassisk konsekvens genomförda partiet en värdig avslutning genom 30. D×h7+!!, K×h7.

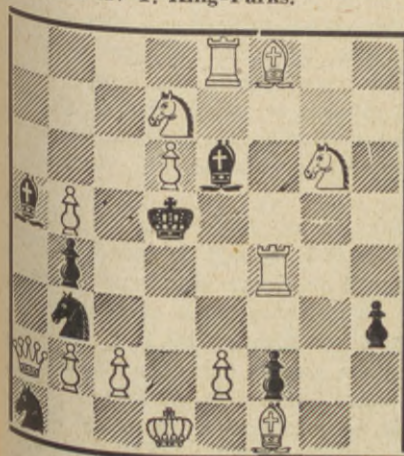
31. Th3†, Lh6. 32. T×h6 matt. Partiet hade då säkert blivit belönat med första skönhetspris. Naturligtvis vinner även den prosaiska figurerövringen.

30. —	Tg8×g7
31. Tg1×g7	Dd7×g7
32. Dh6×g7†	Kh8×g7
33. b2—b4	Kg7—f7
34. b4×c5	Kf7—e7
35. Lf4—g5†	Ke7—f7
36. f3—f4	Tf8—g8
37. Sd4×f5	Uppgivet.

Trots den beklagliga händelsen i 30:e draget förtjänar den endast 18-årige nykorade mästarens spel allt erkännande.

PROBLEM N:R 66.

Av T. King-Parks.

Matt i två drag.

Lösning. Problem nr 64: 1. c4.

Sa' som det var.

I en socken i Västergötland verkade vid början av 1900-talet en mycket rättfram värlänning som präst. En gång, då han predikade, hade hans konceptpapper råkat häfta vid varandra. Vår gode värlänning kom emellertid inte av sig, utan gjorde följande avslutning:

— Härom vore ytterligare möcket å säga, men blana hänger ihop på grunn utta lukt. Amen!

— Pappa, säger tioårige Dagobert, vem var egentligen den där hr Hamlet?

— Du borde verkligen skämmas att vara så okunnig. Ta hit psalmboken ska jag slå upp honom åt dej med detsamma.

— Hallå, kallarmästaren. Jag säger er det — ska det här vara en kalvfilet, då jag en gris.

— Jag ber om ursäkt, direktören, men det är en kalvfilet.

Blygt.

Den blyga unga damen hade fått en världsvan herre till bordskavaljer. Denne försökte förgäves hitta på samtalsämnen — allting strandade på den unga damens försagdhet. Slutligen, när det plötsligt hördes pianospel från något ställe i huset, grep mannen tillfället och sade: — Spelar ni piano? — Nej, sade den unga damen rodnande, det är bara i våningen ovanpå.

Klart besked.

Den tyske filosofen Schopenhauer tillfrågades en gång spydigt av en bekant om han som filosof kunde avgöra vem som var klokast, mannen eller kvinnan.

— Det kan jag visst säga, svarade filosofen rapt, det är naturligtvis kvinnan. Då en kvinna gifter sig gör hon det alltid med en man, men då däremot en man gifter sig är det med en kvinna. Det måtte väl vara bevis nog.

— Hur står det till med Pettersson?

— Han dog för ett halvt år sedan.

— Jaså, det är därför man ser honom så sällan.

Det hände för några dagar sedan hos kristidsnämnden i Karlskoga, att en gammal gumma kom in och gjorde framställning på sin ranson, då hon sade sig ha svårt att klara sig sedan mannen avlidit. Vederbörande på kristidsnämnden frågade, om hon kunde bevisa att hennes make avlidit.

— Ja, jag va väl dum, svarade gumman saktmodigt, som inte tog kista me, men ja tyckte ho var för tung te bära.

Huruvida gumman fick extra tilldelning, som belöning för sitt svar, är emellertid inte bekant.

Lille Mats hade fått gå med mamma på kafferep till tant Ester. Medan tanterna pratat sitter lille Mats och ser sig omkring. Plötsligt får han syn på en s. k. väggmadam på tapeten. Hans nyfikenhet väcks och han kan inte låta bli att viska till sin mamma och peka:

— Titta, vad är det?

Mamman som ser vad det är fråga om, och finner situationen pinsam, för den händelse värdinnan skulle ha hört gossens anmärkning, säger:

— Tyst, lille Mats, det är en spik, ser du väl!

Därmed var situationen till synes räddad tills Mats spontant reser sig upp, pekar på väggen och utropar:

— Titta, nu går spiken!

Ur Söndagsnisse-Strix.

Gamle handelsresanden C. har på stadshotellet i K. sammanstött med några yngre kolleger. Vid groggarna utvecklas en livlig diskussion om tidens besvärligheter för kåren, och en av de yngre framkastar något om nödvändigheten att tillämpa nya principer såväl i affärlivet som i den privata livsföringen. C. åhör detta resonemang med stigande otålighet, varefter han avbryter talaren:

— Principer å principer, jäkla ungtuppar, jag ska säga er att jag har aldrig haft mer än en princip, och den har jag klarat mig fint med i hela mitt resande liv.

— Vilken då?

— Jo, att aldrig gå på krog före kl. 3, för det lönar sig inte.

Suck.

— Å så di tvättar sen nu för tiden, fru Andersson! Man får igen sina linnen lika kolsvarta som man lämnade in dem.

Tandläkaren har en patient som lider av pyorre i underkäken och ordinerar att börja med inköp av en tandborste. Patienten som är en sävlig lantbrukare från Jönköpings-trakten går, men efter några minuter knackar det på dörren och in stiger vår man:

— Måste jag boschta övertjåken me?

HUSMODERNS RÖST
höres ofta berömma
MÅRTEN PEHRSONS
MJÖL KRISTIANSTAD
LANDSKRONA

PATIENTERNAS SPALT

Från Garphyttan

Nu är den härliga sommaren förbi, och patienterna på sanatorierna landet runt få bereda sig att tillbringa dagarna inomhus. Det är slut med vistelsen ute i det fria, slut med krocketspel och mycket annat. Nu gäller det att finna sysselsättning och tidsfördriv inom de ofta ganska små utrymmen, som stå till buds i form av sällskapsrum, skriv- och läsrum.

Med litet energi från patienternas sida går det dock att övervinna de svårigheter, som finnas. Om var och en gör en jätteanstrengning för att övervinna den lättja och apati som tyvärr ofta utmärker samlivet på sanatorierna, går det mycket väl att ordna med roliga och intressanta studier, såväl enskilda som i grupper. Därmed skulle tidsfördrivsfrågan vara ett stort steg närmare sin lösning. Om man dessutom betänker att en stor procent av sanatoriepatienterna inte kan beräknas återgå till sitt gamla yrke sedan de blivit utskrivna ter det sig desto mer angeläget att den ofrivilliga sysslolösheten under och omedelbart efter sanatorievistelsen så mycket som möjligt utnyttjas till studier. Även om man inte kan få någon direkt yrkesutbildning under sanatorievistelsen, så kan man dock lägga en god grund för sådan utbildning genom att läsa en del grundläggande ämnen, som är gemensamma för de flesta yrkesgrenar. Genom att välja sådana ämnen för studierna under sanatorievistelsen vinner man också den fördelen att ett större antal personer kan vara intresserade av samma ämne och kan sammansluta sig till en studiecirkel, varigenom man vinner att studierna ställa sig billigare och att man kan utnyttja varandras erfarenheter.

När jag talar om ämnen, som är gemensamma för de flesta yrkesgrenar tänker jag i främsta rummet på svenska och matematik. Därför anser jag det vara angeläget att det under den kommande vintern finnes minst en studiecirkel i vardera svenska och matematik i arbete på varje sanatorium. Dessa ämnen torde också vara bland de lättaste för studiecirkel. Cirkelarna kunna arbeta på flera olika sätt. En möjlighet, som står till buds för alla är korrespondensinstitutens kurser för studiecirkel. Dessa kurser är väl prövade och göra studierna både intressanta och givande. En annan möjlighet är, om det finnes någon patient eller annan person vid sanatoriet, som är kompetent och villig att leda en studiecirkel såsom lärarcirkel. Denna cirkeltyp är framförallt smidigare, har lättare att anpassa sig efter individuella önskemål och blir dessutom billigare.

De ämnen jag här nämnt är naturligtvis inte de enda, som lämpa sig för studiecirkel, vad jag sagt är endast en anvisning för dem, som sikta mot en längre gående utbildning och vill lägga en grund för denna redan under sanatorievistelsen. Men vanlig siffreräkning och svenska språket är ju också ämnen, som alla böra behärska, oavsett yrke och utbildning för övrigt. Ett ämne, som också lämpar sig utmärkt för studiecirkel och samtidigt är både intressant och nyttigt är medborgarkunskap. Men det finns också många andra ämnen, som är både nyttiga och trevliga och gå utmärkt att läsa i cirkelarna. Här som alltid gäller satsen: Man får aldrig en lärdom för mycket.

Även om man inte förvärvar några stora kunskaper, så har ändå studiearbetet vid sanatorierna sitt existensberättigande

Från FLIS' och Sakos utfärd

Tävlingar i säcklöpning hörde bl. a. till programmet vid den utflykt till Stäket som FLIS och Sakos medlemmar gemensamt företogo den 12 juli. Härövan ett par snapshots från evenemanget.

såsom tidsfördriv. Det ger sanatorievistelsen liv och intresse och gör att man har något att minnas sedan man en gång blir utskrivnen. Kan man dessutom förvärva kunskaper, som man har både nytta och nöje av, så har studiecirkeln fyllt en dubbel uppgift.

Låt det därför bli fart på studiearbetet på sanatorierna under den kommande vintern. Och Ni, som har kompetens och intresse nog att leda en studiecirkel, tag initiativet, saml kamraterna till en cirkel, låt inte någon falsk blygsamhet avhålla er från att göra er plikt mot edra kamrater. Och börja i tid. Just nu är rätta tiden att planera och starta vinterns studiearbete.

Väl mött vid studieborden i vinter!

Bertil Andersson.

Lötrapsodi

om en sjöresa, sommarspel och musikaliska gissningstävlingar.

Sommarens utflykt kommer en att minnas barndomens skolresor. Hur noga lyssnade man inte på instruktionerna. Det var bara den sista påminnelsen som var tråkig.

— Kom i håg att om det inte blir vackert väder så stannar vi hemma och då förhör jag läxorna som vanligt!

Man läste naturligtvis inte läxorna utan litade på att vädet skulle bli vackert. Tidigt på morron kikade man bakom rullgardinen, och nästan jämt sken solen. Och så gjorde många även den här utflyktsdagens morron.

Det såg inte så lovande ut, men "en mulen morron gör ofta en klar dag", och med gott hopp vidtogs de sista förberedelserna. Vid 11-tiden var patienter, personal och tross ombord på ångfartyget "Engsö", som lagt till vid Löts brygga. Maskin-telegrafan ringde och sakta gled vi ut på den solbelysta Mälaren med Mariefred som destinationsort.

På babords sida hade vi mälaridyllen Strängnäs inbäddad i sommargrönska och på styrbords sida Lötlandets mäktiga skogsparti. Med ett igenkännande leende passerade vi strängnäsbornas trevliga sommarservering, Granliden. Under allsång och gemyt gick färden mellan öarna, och det diskuterades ivrigt vad kyrkorna, som skyttade här och där hette, alltunder det att kamerorna knäppte flitigt.

Efter ett par timmars seglats lade vi till vid Mariefreds kaj, och skaran skingrades. En del besåg Gripsholms slott under sakkunnig ledning och även Hjorthagen och Kärnbo kyrkruin uppmärksammades.

Vid 4-tiden äts middag. Sillen och den färska potatisen hade stor åtgång i s jöluften. Under tiden uppenbarade sig en undervattensbåt på redde och för många av oss landkrabbor var det första gången vi bekantade oss med denna sortens "sjöodjur".

Men det led mot avgångstimmen och snart plöjde "Engsö" mälarvägar på nytt. Skyningen föll över vikarna och en behaglig trötthet smög sig på de sjöovana passagerarna. Snart dök strängnäsillhuetten upp och efter en stund debarkerade vi "Engsö". Av en omväxlingsrik dag återstod endast promenaden upp till sanatoriet.

Sommarspelen d. v. s. golf- och krocketturneringarna sjunger på sista versen. Det är "fyrman", som avslutar. Golfturneringen inleddes med defilerings och rimmad presentation av sanatorieföreningens ordförande, köpman Sigvard Andersson. I år fanns det bara en klass i bägge grenarna. Damerna ansågs så skickliga att de med framgång kunde upptaga kampen med herrarna. I golf placerade sig bästa "gumma" på fjärde plats, och i krocket har en av damerna nått god placering,

fast nog borde damerna ha ett eget pris att slåss om. Vi ber att få återkomma med prislista efter prisutdelningen.

Denna regniga och ostadiga sommar har vi försökt oss på musikaliska gissningstävlingar ett par söndagseftermiddagar. Dessa liksom frågetävlingarna i vintras har slagit bra ut, och även i denna tävlingsform visade tredje avdelningen framfötterna genom att slå de övriga avdelningarna överlägset. Vid den senaste tävlingen utmanade ordföranden ett tremannalag. Det ansågs nog allmänt att han hade tagit sig vatten över huvudet. Kontrahenterna följdes åt poäng för poäng, men "den ensamme mannen" överraskade med att nå oavgjort. I rättvisans namn bör påpekas att han i det civila bl. a. säljer grammofonskivor, vilket givetvis måste öka kännedomen om de musikaliska verken. Men han har lovat återkomma . . .

De tidiga kvällarna påminner om att hösten är nära. Studiekommittén och biografkommittén har också börjat röra på sig efter sommarens semester. Arbetet på den inre fronten står för dörren.

T.

Målilla-krönika

I dessa inläggningstider ber också vi att få komma med vårt lilla inlägg, som vi hoppas inte skall bli alltför surt. Sommaren har ju annars hittills varit "sur och grinig" men vi kanske, trots allt, kan se fram mot en vacker brittsommar. Så sommarlik som kräftans månad har varit, kan man ha orsak att tro så, och härligt vore det.

Här på Smäländska höglandets utlöpare har vi stor tillgång till verkligt skön och omväxlande terräng med tallbarsbeströdda sviktande skogsstigar. Annars vill man kanske inte röra på sig alltför mycket en sådan här varm dag, så orsaken varför golfbanor och krocketplan äro så strängt upptagna, förstås säkert.

Den på senare år så traditionsenligt återkommande utflykten har vidare gått av stapeln. En julimorgon antrade en skara, mycket förväntansfulla resenärer, det lilla tåget som går förbi sanatoriet, och vi voro på väg till Virserum, utflyktens mål. Att tåget stampade och skakade värre kunde inte alls göra oss misslynta, en sådan här dag måste ju alla vara glada, och vi voro det också. Ty hur trevligt vi än kan ha om dagarna så är det dock roligt att få komma ut och se sig litet omkring. Utflykten slutade visserligen litet vått, för vi fick regn på hemresan. Men vårt glada humör fyllde de välbesatta vagnskupéerna med många, mer eller mindre väljudande skratt, så att glädjen stod högt i tak fanns det ju belägg för.

Annars går ju dagarna sin gilla gång, lugnt och fridfullt. Men tro därför inte att här är ett tyst och sovande "Törnrosa-slott". Tvärtom, dagarna uppfyllas av många ljusglimtar, glada historier och frejdig humor, göra tillsammans att man har trevligt. Och som vi alla veta så är det ju av största vikt att optimister och glädjespridare finnes på ett sådant här ställe, och här finns dom rikligt. Signaturen har haft otaliga roliga stunder på detta förnämliga och kända smålandssanatorium, som jag nu skall lämna, och säkert blir saknaden stor efter alla trevliga kamrater. Så till sist många hälsningar till kamrater landet runt.

S. B-son.

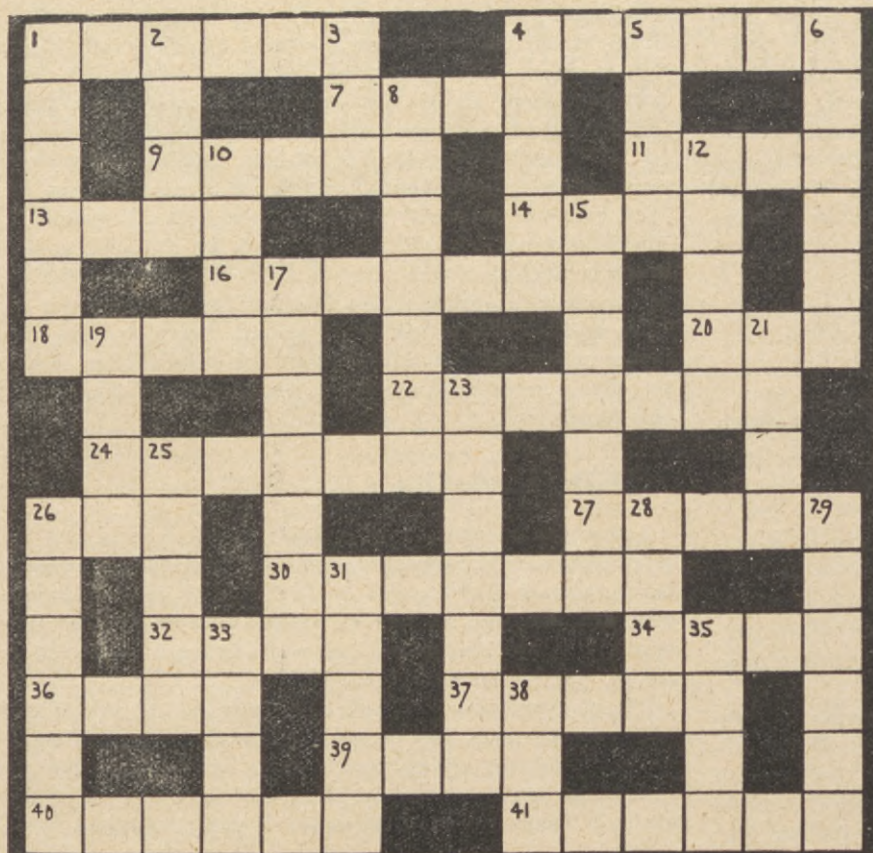
Brev från Söderby

Ren månader förflutit sedan något nytt från Söderby försports på denna spalt. Och som vi så väl förstå att våra kamrater runt landet med otålighet längtat att få höra av oss, ha vi beslutat göra de längtande till viljes.

— Var de nå'n som sa nå't?

KORSORD NR 9

VÅGRÄTA ORD:

1. 00. (6).
4. Knöt mormorsmor med band under hakan. (6).
7. Är fru Svenssons man. (4).
9. Kan kvällstrött kråka gripas av. (5).
11. Det lilla lånet, den stora gnistan. (4)
13. Kanske enda utvägen. (4)
14. Inpiskande herre. (4)
16. Ett antal år man sammanslår och inte sal där gamman rår. (7)
18. Kan vara ur och kan tiden vara. (5)
20. Det sanna hos Platon. (3)
22. Som en furie. (7)
24. Emma bjuder därpå. (7)
26. Brännvinet är en sådan vara. (3)
27. Hugo Hammar kom från Ölands till livets. (5)
30. Republik med 5,000 invånare. (7)
32. Kring Cæsar. (4)
34. Lisa. (4)
36. Kina har världens förnämsta. (4)
37. Mellan professor Pélotard och herr Filip Collin. (5)

— Intet, broder, intet. Endast vindens sus höres i fur, gran, lärk- och andra trån.

Så låt oss då övergå till vad som sig tilldragit haver sedan sist. Först och främst kan kanske nämnas att vårturneringen i krocket avslutades strax efter midsommar. Inte så mycket vår som dock turnering alltså. I den individuella tävlingen ställde 43 manliga och 8 kvinnliga deltagare upp. Fullkomligt suverän vinnare av herrklassen blev Harry Johansson avd. 6. Att den pojken har en framtid som krocketspelare är utan vidare klart.

De två bästa bland flickorna hade mycket svårt att skilja sig åt, men efter ett antal ettriga matcher stod dock Inga Torpsjö avd. 2 som segrarinna. Ja må hon leva . . .

Lagturneringen hemfördes av avd. 5. De stolta vinnarnas namn må bevaras till en beundrande eftervärld: Skeppström, Rinding och Hellström. En protest åstadkom en hel del tandasväl som annan gnisslan innan den fullkomligt försvann. Plå-

nades ut helt enkelt. Ack ja, underliga var den protestens vägar.

Något bör kanske nämnas om de nöjen vi bjudits på under sista tiden. Förutom en del lokala grammofonsändningar har vi också haft besök av en hel del förnämliga artister. Att räkna upp alla namnen kan vara rätt onödigt, så tro oss på våra ord. Det har varit förnämliga krafter.

Det har varit sommarfest också. Med lotteri, skjutbana, "gissa rätt", pilkastning och musik. Kaffedrickning och glatt humör som tilltugg. Allt detta försiggick i en äktsvensk sörmländsk björkhage, som låg alldeles intill järnvägen så passagerarna på de förbipasserande tågen också fick deltaga i glädjen.

I övrigt må Ni alla kamrater runt landet varda hälsade. Söderby som ovan.

J an.

39. Göra de som törsta på "bokens dag" den första. (4)
40. "I gråa kappor molnarméer tåga stormande upp på rymdens slagfält (6) (Karl-Erik Forslund)
41. En mycket grön tillförordnad landsfiskals känsla när han tagit sin första lösdrivare. (6)

LODRÄTA ORD:

1. — Dä' varmare i dag.
— Dä kan man kalla're. (6)
2. Har en viss stämmningsverkan, det kan herrarna intyga. (4)
3. På bana. (3)
4. Står som spön i backen i exotiska trakter. (5)
5. Vad tjänar flottan till? (4)
6. Poet i turban. (6)
8. Bekant för gammal vals. (7)
10. Ett hundliv i unga år. (4)
12. Då var hela Sverige infruset. (5)
15. Mälaren gör så. (7)
17. Idé. (7)
19. Vem var gift med Bergtora? (4)
21. En piga bland kvigor. (4)
23. Användes vid skilsmässa. (7)
25. Kan vara ihållande. (5)
26. L. (6)
28. Ström som inga katolska präster kunnat vända. (4)
29. Färs på bröd. (6)
31. Svärnade Rousseau för. (5)
33. Man anar en hund begraven. (4)
35. Borde ha använt handskar vid ett visst tillfälle. (4)
38. Skönt att kunna vara ibland. (3)

Lösningar

till korsord nr 9 skola vara oss tillhanda senast den 20 okt. Två pris utdelas på resp. 10 och 5 kr. Lösning i november-numret.

På förekommen anledning påpekas att varje tävlingskuvert får innehålla endast en lösning liksom att varje tävlingsdel-

FALUN

SUNDGREN'S

ÅKERI, KOL- & VEDAFFÄR

Holmgat. 8 FALUN Tel. 15 72 - 6 72
REKOMMENDERAS!

Husmoderföreningarna landet runt använda de garanterade hemfärgerna
HÄRVAN och FENIX

LJUSAKTA — SMETFRIA

Tillv.: A. W. Herdins Färgverk A.-B.
FALUN

GÄVLE

Praktiska Byggnadsaktiebolaget

Hamntorget 1 GÄVLE Telefon 29 68

Utför allt inom branschen.
Införda oifert.

HÄLSINGBORG

Zoégas

ZOÉGA & SON
KAFFEROSTERI

Drottningg. 30—36

Tel. Namnanrop:
Zoégas kaffe
eller 204 70

kaffetillsats

ägare givetvis inte äger rätt att insända mer än ett tävlingskuvert. Glöm ej att märka kuvertet "Korsord nr 9".

Lösning till korsord nr 7.

Den först öppnade rätta lösningen hade insänts av registrator B. Wadström, Runebergsgatan 15, Stockholm, som alltså erövrade korsordspriset, 5 kr.

HÄLSINGBORG

CARL ÅBERGS Maskinverkstad

Hälsövägen 31 Tel. 103 86
HÄLSINGBORG

Tillverkar mindre specialmaskiner och apparater. Utför maskinreparationer.

A.-B. CARL PERSSONS

Bageri & Konditori

Stenbocksgatan 132 - Hälsingborg

BETALD ANNONSPLOTS!

JÖNKÖPING

• J M W •

Självsgående hushållspumpar

Jönköpings Mekaniska Werkstads.
Aktiebolag - Jönköping

KALMAR

NYA KONDITORIET

Södra vägen 10 Tel. 22 37
REKOMMENDERAS
Förstklassiga konditori-varor. Beställningar av Tårter etc. mottagas.
SERVERING AV GOTT KAFFE.

ELNA SJÖGREN'S

DAMFRISERING

Södra Långgatan 26.

REKOMMENDERAS

Firma SVEN SVENSONS CHARKUTERI

— Johannesborgsvägen 26 —
Affären Stensöv. 32 - Tel. 18 14
S. Långg. 11 - Tel. 16 14, 28 14
REKOMMENDERAS

Köp Edra TOILETTARTIKLAR i

Tekniska Magasinet

STORGATAN 29.

GYNNA OCH REKOMMENDERA

FERD. SVENSSONS EFTR.
KONDITORI
TELEFON 23.

Servering av gott kaffe, the och choklad.
Förstklassiga konditorivaror. Beställningar mottagas. — Kaffebrickor utbäras

BETALD ANNONSPLOTS!

KALMAR

Montering av gengasaggregat
Förstklassiga bilreparationer.

A.B. Siefert & Fornander

KALMAR Telefoner 7, 215, 15 15

KARLSHAMN

NYA VATTENFABRIKEN

— Karlshamn —

Ågatan 27. — Tel. 321 och 349

REKOMMENDERAR sina tillverkningar av vichyvatten och lemonader. Nederlag av Ramlösavatten och skattefritt.

Berndts Konditori- & Bageri

(Inneh. BERNDT CARLSSON).

Christoper Schrödersgatan 16. Tel. 261

REKOMMENDERAS

Nils Abrahamson

Ågatan 11. Tel. 620 Karlshamn.

Ankn. bostaden 620.

FISK- & VEDEXPORT

Firma A. Olsson

Ågatan 9, KARLSHAMN

Fisk i parti och minut

Tel. 694

POLISSKOLAN

— Karlshamn —

(Grundad 1925)

51:a kursen börjar 1 nov. — Offentlig examen inför sakkunniga vittnen. — Undervisningsplan. — Porto bifogas.

Tel. 970.

FRANS Konditori

Tel. 36.

REKOMMENDERAR sina bakverk, desserter och konfektyrer

KARLSKRONA

KARLSKRONA

Tvål- & Parfymerihandel

— Borgmästaregatan 16 —

REKOMMENDERAS

Bjelkes Blomsterhandel

Sandbrogatan 3

REKOMMENDERAS

BETALD ANNONSPLOTS!

KARLSKRONA

Konditori Continental

Hantverksgat. 3. — Tel. 217.

REKOMMENDERAS

S. W. PARNEMO

Speceri- o. Delikatessaffär

V. Amiralitetsgat. 25. — Karlskrona

Tel. 287. — Rekommenderas

Behöver Ni korsett, vänd Eder då till

FORTUNA KORSETTFABRIKATION

Vi tillverka allt i korsettbranschen efter mått i olika kvalitéer och prislägen. Tillbehör säljas även i minut och engros.

Telefon: Lyckeby 200.

Postadress: Karlskrona Box 22.

GÖR INGET VAL AV EKIPERING

FÖRRÄN NI TAGIT DEL AV

ÖRNENS

alltid rikliga och gedigna sortiment. Landbrogat. 25 - Karlskrona - Tel. 15 22

BÄTH & ANDERSSON

JÄRN- & MASKINAFFÄR

KARLSKRONA Telefon 2 88

Lager av byggnadsmaterial och alla slags grövre och finare järnvaror

Nya Konditoriet

N:a Kungsgat. 24 KARLSKRONA

REKOMMENDERAS

KARLSTAD

LILIUS FOTO

Drottninggatan 5 — Telefon 10 32

KARLSTAD

Populära nya kortstorlekar: 42, 24, 16 och 12 foton. RAMAR, ALBUM m. m.

KIRUNA

CAFÉ ROYAL

REKOMMENDERAS

Gott kaffe med bröd från eget bageri. Choklad och te samt smörgåsar. Beställningar mottagas tacksamt Tel. 575

KRISTIANSTAD

O. Gulins Eftr.

Kapellgat. 5.

Utför alla slags plåtslageriarbeten

KRISTIANSTAD

KOPPARSLAGERI och MEKANISK VERKSTAD

Arbeten utföras omsorgsfullt och billigt

EKSTRÖM & SON

Tel. 259, 2359. Industriomr., Kristianstad

ELEKTRISKA INSTALLATIONSBYRÅN

KRISTIANSTAD — Tel. 215

S. F. HAMMARLUND, ingenjör
Repr. för ASEA.

BYGGMÄSTAREFIRMAN

BRÖDERNA PERSSON

Kontoret: Ö. Storgat. 42 - Tel. 14 67

Kristianstad

Utför alla slag av byggnadsarbeten

BETALD ANNONSPLATS!

KUNGSBACKA

HJELMFORS GARNER

REKOMMENDERAS

Kemisk tvätt och färgning emottages
Telefon 126.

LANDSKRONA

INSTITUT BEAUTÉ, Skönhetssalong

Östergat. 17. Landskrona. Tel. 10 65

Ansiktsbehandling, specialbehandling, make up, manicure, pedicure, färgning av ögonfransar och -bryn
Elevbehandlingar halva priset.

Major Z., som tillika är gymnastikdirektör vid ett pojkläroverk i X-holm, överraskar en dag smågrabbarna med att trots förmaning "busa" under en svikthoppsövning. Topp tunnor rasande hoppar han upp på en plint och ryter:

— Kanoner lyder mig. Hästar lyder mig. Hela regementen lyder mig. Men ni små glin lyder mig inte . . .

— Konstapeln, konstapeln, tag fast den där karlen, han försökte kyssa mig.

— Å, snälla fröken, bry sig inte om honom. Fröken får nog snart tag i någon annan karl.

Den nervöse spelaren: — Jag är så ovan att spela. Jag är rädd att jag alldeles blamerat mig.

Motparten lugnande: — Det är allright. Jag kan inte se, att ni kunde ha gjort något annat.

LINKÖPING

I. JONSSONS PLÅTSLAGERI

Verkst. Skolgat. 18. Tel. 57 41, bost. 23 81

— LINKÖPING —

Alla förekommande plåtslageriarbeten samt reparationer. Rostfria arbeten. Diskbänkar m. m.

VÅRT DAGLIGA BRÖD

köpes bäst och billigast

STÅNGEBROBAGERIET

Nya Tanneforsvägen 65.

Tel. 44 86.

K. HERMANSSONS

— Möbleringsaffär —

Repslagaregat. 23 Linköping Tel. 11 73

MÖBLER av alla slag

MATTOR, mjuka och kork

OTTOMANER, VILFÄTÖLJER

m. m.

MALMÖ

KONSTSTOPPNING

av alla slags kläder, vävnader, schalar och orientaliska mattor

EBBA NORDBLAD

Kaptensg. 21 a MALMÖ Tel. 216 63

Teaterkaféet - Pildammarna

REKOMMENDERAS

Säsong 1:a Maj och Sept.

OLGA HELLQVIST

Uti sommarens soliga dagar . . . är cykeln den bästa färdekamraten. Skall Ni köpa cykel, välj då bland Fem pålitliga märken: Velocitet, King-Örnen, Apollo, Rex, vilka utgöra eliten och vi försälja Rex och Huskvarna lättviktare.

VELOCITET
Nobelvägen 19, MALMÖ
Kiliansgatan 17, LUND

BEG. SKRIVMASKINER

fr. kr. 40:— Räkнемaskiner fr. kr. 100:—

FULL GARANTI

ÅTVIDABERGS

Östergatan 1 MALMÖ Telefon 223 64

A.-B. EKENBERG & HULDBERG

Representant för Munksjö Pappersbruk

— PAPPER — PAPP — BINDGARN —

Tel. Linjev. 217 09, 281 17, 298 59, 263 46

Telegramadress: HULDBERGS, MALMÖ

Olof Hanssons BILVERKSTAD

Slussplan - MALMÖ - Tel. 271 86

Bostad Kvernby 212

ALLT I BRANSCHEN

Specialverkstad för Dodge, Chryslers, Plymouth, Renault

MALMÖ

Bliv medlem i
SOLIDAR
och
MJÖLKCENTRALEN

MOTALA

CAFÉ VARAMON
VÄTTERS HALL
— REKOMMENDERAS —

KARL JOHANSSON

Borensberg — Tel. 51.
Välsorterad i Speceri & Konserver.
Bosättnings- och Presentartiklar.
Stor sortering i Vaxduk o. Linoleum-
mattor. Stragulammattor.

**TRANBERGA
TORVSTRÖFABRIK**

ALLAN E. ANDERSSON, VARV
Tel. Västra Stenby 11.
Torvströ samrivet och Torvmull
samt
1:ma maskinpressad brännertorv.

NYA MODEAFFÄREN

(SIGNE JANSSON)

— REKOMMENDERAS —
Tel. Borensberg 38.

JÄRNVÄGSKAFÉET

GOTT KAFFE MED BRÖD
KAFFEKORGAR hemsändas
KLUBBRUM till uthyrning

Tel. 276 - Motala - Inneh. Fru E. Alväger

Byggmästare**Oscar Wallqvist**

Borensberg 124.

INFORDRA OFFERT!

NORRKÖPING**GRAVVÄRDAR**

vackra och stilfulla köpas fördelaktigast
från Norrköpings Granitstenhuggeri
G. Lindén & Co., Kneippbaden.
Representant: Bertil Lundkvist,
Telefon 264 95. Renovering utföres.
Odengat. 18, Kneippbaden. Tel. 264 95

KAJSAS HEMBAGERI

NORRKÖPING

V. Nygatan 15 Telefon 230 28

REKOMMENDERAS!

BETALD ANNONSPLATS!

NYBRO**A.-B. Carlson & Ängquist**

Tel. 270.

NYBRO

**NYBRO KOSTYMPRESS &
KEMISKA TVÄTTANSTALT**

Telefon 439

REKOMMENDERAS

**Madesjö och Örsjö
kommuners sparbank**

Öppen alla helgfria dagar 10—2

TANDLÄKARE

TORA TORÉE

Järnh. O. Nyvalls hus, Långg. 16, Nybro.
Mottagning kl. 11—12 och (utom lördag-
gar) kl. 6—7. Telefon 183.

Han förstod.

— Se, sade hon till den unge mannen
som hon lockat med sig på utställningen,
är inte detta en underbar tavla?

— Tja, sade han, vad föreställer den?
— Kan du inte se det? Ett ungt par
som håller varandra i famnen — han har
just friat till henne och hon har sagt ja!
— Javisst, sade han och gick närmare
tavlan, nu ser jag — det står "Såld" nere
i hörnet.

Fick stanna hemma.

Mitt i bråda slättertiden uppe i Hede-
morabygden fick folket se en bonde kom-
ma farande, tydligen på väg till den stolta
residensstaden Falun. En av slätter-
karlarna frågade bonden:

— Ska du te Falun mitt i slåninga?
Då svaret blev jakande, fortsatte för-
höret:

— Ja, men höet då?
— Ja, dä blir fäll hemma dä!
Vilket ju också kunde vara sant.

En man kommer fram till bussen just
när denna har satt i gång. I en för-
tvivlad förhoppning att möjligen hinna
komma ombord vid nästa hållplats, ger
han sig till att springa efter vagnen.
Han hinner inte med vid nästa hållplats
heller — men däremot hinner en spring-
grabb på bussen att luta sig ut och skrika
efter honom:

— Spring efter en bit till, göbbe, så
sparar du mycket mera!

NYKÖPING**SVEN ANDERSSON & C:O**

— NYKÖPING —
Repslagareg. 16, tel. 992, 903 - Östra Störg.
13, tel. 773 - Västra Kvarng. 16, tel. 397
Kött-, Fläsk & Charkuterivaror
Billiga priser!

Sörmländska**Lantmännens Centralförening**

Huvudkontor: NYKÖPING
Avdelningskontor i Eskilstuna, Fleñ,
Gnesta, Katrineholm, Strängnäs
och Södertälje.
Mjöl, Spannmål, Torvströ, Fodermedel,
Kalk m. m.

NÄSSJÖ**RÖRLEDNINGSFAN SIMON LIV**

Tel. 895. NÄSSJÖ Kwickfotsgat. 28.
Utför under garanti: Värmeledningar,
W. C.-anläggningar, Badrumsinstalla-
tioner, Vatten- och Avloppsledningar.
Automatiska hydroforanläggningar.

EEKS**Mekaniska Verkstad**

Fabriksgatan 16.

REKOMMENDERAS

VELOCIPEDER, delar o. tillbehör

till lägsta priser. - Katalog och prislista
erhålls vid begäran.

WALTER ÄHLIN, Nässjö

Tel.: Affären 7 28, Bostaden 4 72.

BETALD ANNONSPLATS!

SUNDSVALL**JÄRN- & METALLSKROT, LUMP
STICKYLLE m. m.**

köpes till högsta dagspriser

E. Hallgren - Skrotaffär

SUNDSVALL — Telefoner 15 68, 11 16

Allt vid Ni önska i

SJUKVÅRDSARTIKLAR

finnes i

SJUKVÅRDSMAGASINET
vid torget SUNDSVALL

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP

avhåller å Bergsäkers Travbana, Sunds-
vall, travtävlingar c:a 30 söndagar un-
der Mars—Oktober 1942. Totalisator,
Restauranter, Högtalarmusik. Telefoner
Kontoret 42 70 — Banmästaren 53 30.

VITAMINKÄLLAN

HAR VI I FRUKT OCH BÄR
Fruktträd, bärbuskar, nypon, jord-
gubbar m. m. fördelaktigast från
Sundsvalls Plant- & Trädskola
Tel. 18 76 — SUNDSVALL
Begär vår växtkatalog

SÄVEDALEN	VETLANDA	VÄXJÖ
C. E. A. GENGAS Andersson & Co. Sävedalen. Tel. 1055 BILREPARATIONSVERKSTAD Tillverkning och montering av Gengasaggregat	JOH. O. ELWORTHS — Rörledningsaffär — Utför Värme- och Sanitära installationer. Försäljer: Rör, Delar, Armatur, Sanitetsgods och Pumpar. — Tel. 148	NYA MEK. STENHUGGERIET CARLSSON & OLSSON, VÄXJÖ Specialité: Gravvårdar av olika slag och olika granitsorter. - Reellt arbete Telefon 24 07 Vid regementet
TRANÅS	VETLANDA-POSTEN är det mest effektiva annonsorgan för staden och orten — Ojämförligt mest spridda tidning här — Läses av alla samhällsklasser. — Utkommer måndagar, onsdagar och fredagar. — Tel. Exp. 39. Red. 411. —	Allt, som tillhör den moderna damfrisuren utföres i E. HEKTORS DAMFRISERING Kungsgatan 4 - VÄXJÖ - Telefon 15 17 Stilfull klippning. Olika slag av Champonering. Permanentondulering. Elegant och hållbar Tångondulering. Mise en plis och annan vattenondulering. Hår- och ögonbrynsfärgning. Ansiktsbehandling. Brudklädsel. Manicure m. m.
TRANÅS VADDFABRIK E. B. LUND, Tranås. — Tel. 20 58. Specialité: Limvadd för Möss- o. Pälsvaerindustrier	DEN RÅD LYDER ÄR VIS. Använd pasteuriserad mjölk från VETLANDA MEJERIFÖRENING Tel. Butiken 124, Kontoret 46, 389 Fil.: Vitalag. 19, tel. 104. Östersand	Växjöortens Kooperativa Charkuteriförening u.p.a. REKOMMENDERAS
S. M. Anderssons Mek. Verkstad Säbyvägen 2. — Tel. 401 Utför mek. arbeten och reparationer. Rep. av tramp- och motorcyklar. Väl-sorterat lager av cyklar och delar ständigt i lager.	VÄSTERÅS	John Maur - Möbelaffär STORGATAN 22 Telefon 24 14 REKOMMENDERAS!
TRANÅS MEK. VERKSTAD Vaktgatan 8. TRANÅS Tel. 23 95. — REKOMMENDERAS —	Nya Kemiska Tvätten (Gamla mejerigården) Sturegatan 11 VÄSTERÅS Tel. 25 20 Mottager kostymer och kappor till tvätt och pressning. REKOMMENDERAS	Naturen återger oss hälsa och krafter efter arbetets påfrestningar. Mjolk och Smör äro naturprodukter med högt hälsovärde Kronobergs läns Mejeriförbund. Växjö
TRELLEBORG	Västerås Ornamentsmides Fabrik Innehavare: A. J. ASK Tel. verkst. 15 94, bost. 34 88 Västerås Järnkonstruktioner - Ornamentsmide Hissräck - Balkongräcken - Koppar- Mässing- och andra metallarbeten	BETALD ANNONSPLOTS!
BETALD ANNONSPLOTS!	VÄXJÖ	ÖREBRO
UMEÅ	Säg det med Blommor från Blomsterhandeln IRIS Telefon 23 55 - VÄXJÖ - Telefon 23 55 Friskaste blommor från egna odlingar Specialité: Begravningskransar i alla prislägen	Örebro Intecknings Kommanditbolag P. ERIKSSON & C.O. Drottninggat. 7, 1 tr., Örebro. Tel. 135 00 Bankrörelse — Eget kapital 1,900,000.— Emottager penningar på förmånligaste villkor å kapital-, sparkasse- och giro-räkning. Utlämnar lån mot säkerhet av inteckningar samt beviljar byggnads- och kassakreditiv m. m.
Vid komplettering av Linneförrådet vänd Eder med förtroende till oss DUKTYGER — HANDDUKAR Alltid det bästa till billigaste priser SANDBERGS, Kungsgatan 53 Rikstel. 102 UMEÅ	J. P. JÖNSSON & C:O Innehavare: Eric Sjöqvist, O. Callander. Kungsgat. 8 — VÄXJÖ — Tel. 20 56 MÖBLERINGSAFFÄR Rekommenderas vid behov av Möbler., Mjuka Mattor, Linoleummattor, Gardiner, Reseffekter m. m. - Egna snickeri-, tapetserareverkstäder. Omklädsel och renovering av Bilar. Begravningsbyrå och likkistmagasin Allt för begravingar ombesörjes kostnadsfritt. — Etablerad 1879	Stil, kvalité och god passform utmärker KAPPAN Ni köper hos oss. Därtill är priset det lägsta möjliga. SANDBERGS A.-B. - Olaigatan 13 Tel. 184 74 - JÄRNTORGET - ÖREBRO
HENRIK HARJU — UMEÅ Rikst. 4 22 och 4 23. Lokal: Kungsg. 63 Färg-, Kemikalie- & Tapetaffär. Avdeln. för fotografiska artiklar. Rekommenderar sin sortering av: Färger, Fernissor, Oljor, Falu Rödfärg, Tapeter, Kameror, stor sortering, Förbands- och Sjukvårdsartiklar m. m. Order till landsorten expedieras omgående.	UPPSALA	ÖSTERSUND
Läs och Annonsera i — UPSALA NYA TIDNING	GYNNA ANNONSÖRERNA!	HUSMODERNS HEMBAGERI Allt i matbröd, kaffebröd, småbröd samt tårter och bakelser Bageriet: Ruuthsväg. 5 Butiken: Storg. 38 Tel. 20 25 ÖSTERSUND Tel. 32 26